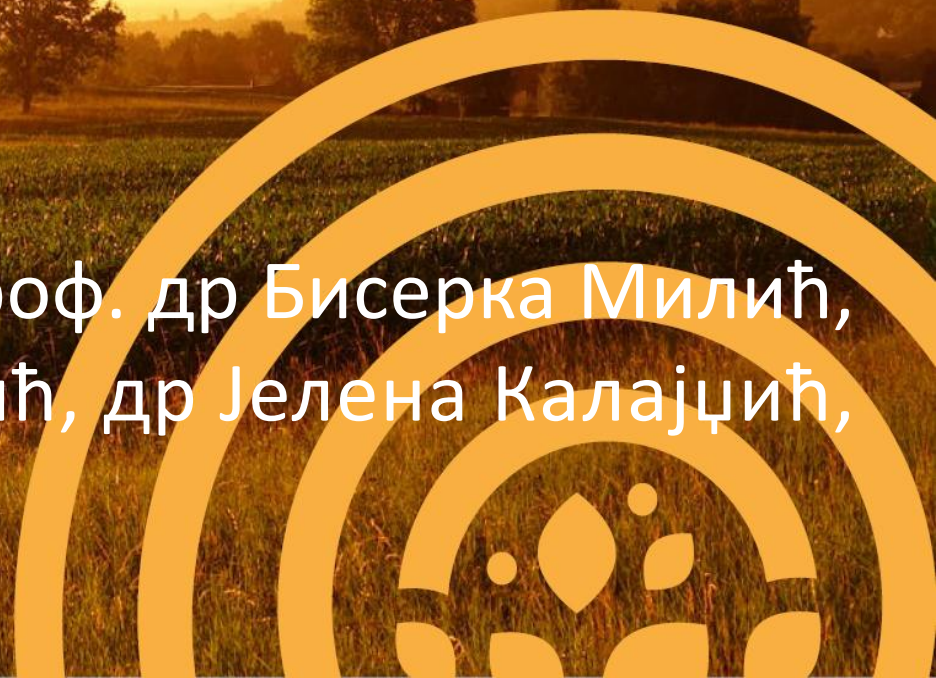

Конференција
Попис пољопривреде 2023 – резултати и перспективе
18 - 21. март 2025.
Златибор

Стање у савременој производњи воћа у Србији и могућности за њено побољшање

Аутор: проф. др Зоран Кесеровић

Коаутори: проф. др Гордана Вуксановић, проф. др Бисерка Милић,
проф. др Ненад Магазин, др Маја Миловић, др Јелена Калајџић,
мср. инж. Стефан Глигорић

Задатак публикације

Задатак ове публикације је да упозна стручну и научну јавност са реалним стањем воћарске производње у Србији и да идентификује све проблеме који утичу на осцилације у производњи и да понуди конкретна решења и мере за њихово превазилажење у наредном периоду.

Значај публикације

Ова публикација, рађена пре свега на основу података добијених Пописом пољопривреде 2023. у Републици Србији, биће од велике користи за све који раде на унапређењу воћарске производње, а поготово за креаторе аграрне политике.

Захваљујући Попису пољопривреде урађеном 2023. године у Републици Србији, дошло се до тачних података о површинама под воћњацима, како укупним, тако и по воћним врстама. Укупне површине под засадима воћака у Србији, са изузетком јагоде, износе 196.129 ха, што је у односу на 2018. годину када је било 182.923 ха, за 13.206 ха више, што значи да се годишње подизало око 2.201 ха.

Значај воћарства у Србији

Воћарство је једна од најзначајнијих грана пољопривреде којом се бави велики број становника и остварује највећи приход у структури извоза пољопривредно прехранбених производа. **Међу 10 извозних производа налазе се три до четири воћне врсте, пре свега малина, јабука и вишња, а појединих година и купина.**

Воћарство се показало као одличан модел развоја неразвијених региона Србије у решавању економских, социјалних и демографских проблема, који су све израженији.

Воћарство је акумулативна грана пољопривреде у којој се запошљава велики број људи, али је и грана која је веома зависна од агроеколошких услова.

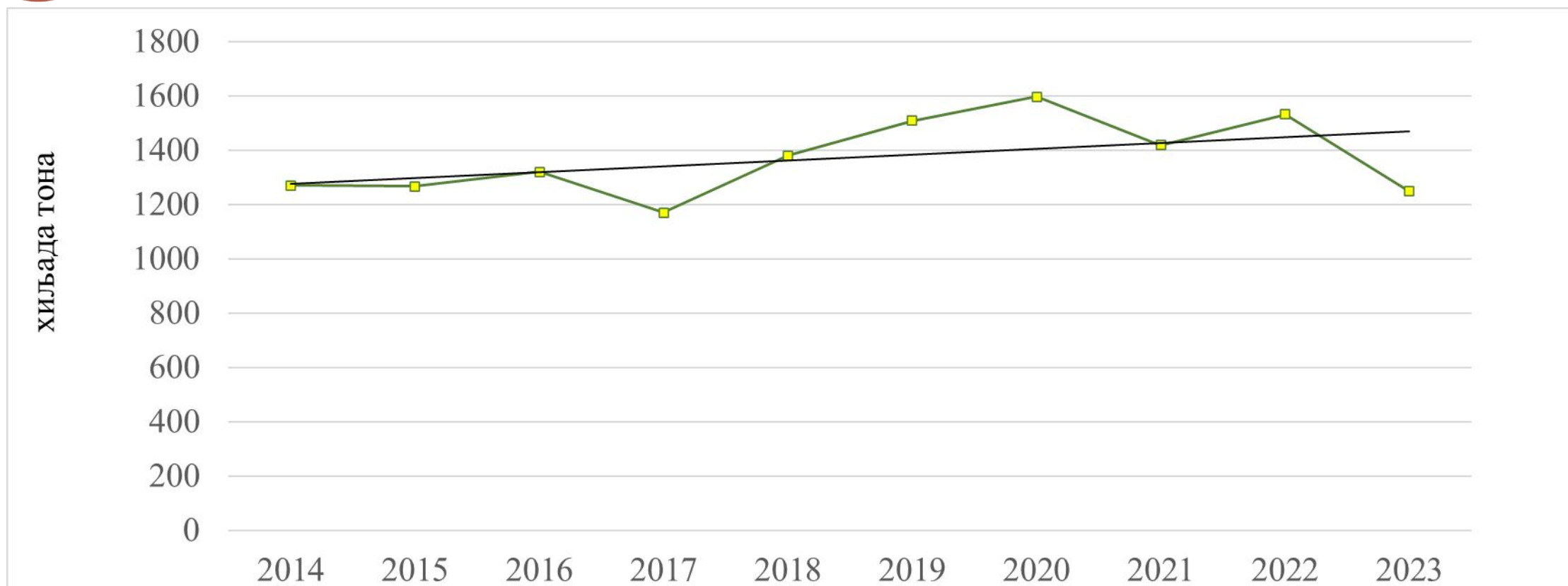

Значај воћарства у Србији

Учешће воћарске производње у укупној пољопривредној производњи у 2023. години, на основу обрачуна индекса физичког обима пољопривредне производње износи 11,21%. У структури извоза пољопривредних производа воће и прерађевине од воћа учествује са 17,5%, а у укупном извозу са 2,8%.

Укупна производња воћа у Србији

Укупна производња воћа у Србији (2014-2023) (извор података: РЗС)

Укупна производња воћа у Србији

Укупна производња воћа у Републици Србији у периоду 2014–2023. године се кретала од 1.204.776 тона у 2017. до рекордних 1.620.236 тона у 2020. години, са просеком у последње четири године од 1.466.738 тона.

Република Србија је водећи произвођач воћа у региону. Код појединих воћних врста смо водећа земља и у европским и светским размерама. Захваљујући бесцаринском статусу са Руском Федерацијом и СЕФТА споразуму, велики део стоног воћа се пласира управо на ова тржишта, док се замрзнуто воће и прерађевине углавном извозе у земље чланице Европске уније.

Повећање и смањење површина под воћњацима у зависности од воћне врсте, 2014-2023. година

Воћна врста	Година	Површина (ха)	Повећање површине (ха)	Смањење површине (ха)
Јабuka	2014. 2023.	24.441 27.412	+2.971	
Крушка	2014. 2023.	6.322 5.460		-1.276
Дуња	2014. 2023.	1.745 2.086	+341	
Шљива	2014. 2023.	75.626 74.418		-1.208
Бресква	2014. 2023.	5.379 5.116		-263
Кајсија	2014. 2023.	5.412 6.011	+599	
Трешња	2014. 2023.	4.052 4.435	+383	
Вишња	2014. 2023.	15.405 19.614	+4.209	
Орах	2014. 2023.	4.108 3.492		-616
Леска	2014. 2023.	2.512 8.592	+6.071	
Малина	2014. 2023.	14.792 19.016	+4.224	
Купина	2014. 2023.	3.926 5.784	+1.850	

Површине под воћњацима у Србији

Резултати пописа показују да воћњаци заузимају 6,05% површина од укупног коришћеног пољопривредног земљишта, а 2018. године тај удео је износио 5,26%. Повећање удела површине воћњака коришћеног пољопривредног земљишта је за 0,79% у наведеном периоду је мало с обзиром на повољне климатске и земљишне услове за гајење воћака.

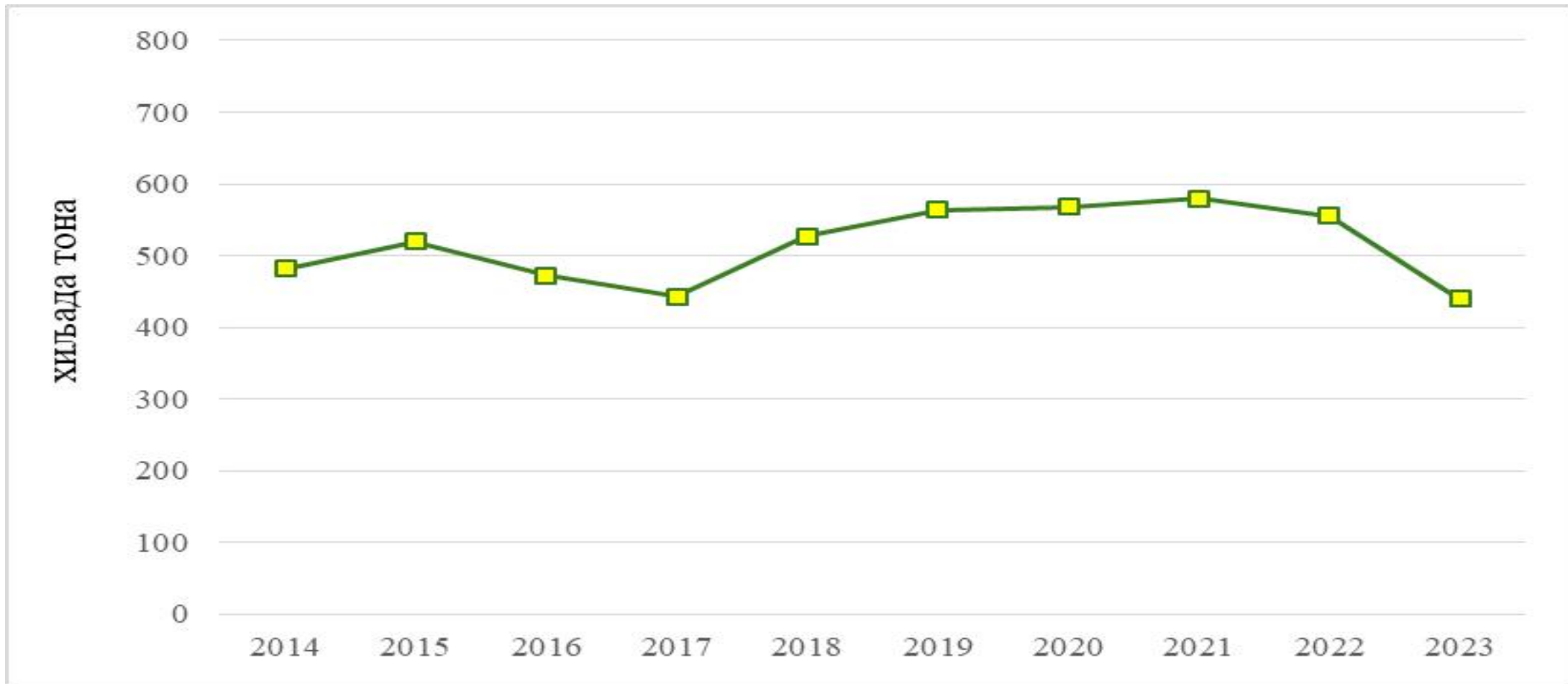
Површине под воћњацима у Србији

Доминантне су коштичаве воћне врсте, затим следе јабучасте, јагодасте, а најмање су заступљене језграсте воћне врсте. Шљива је по површинама и даље доминантна врста, а јабука је друга.

Процене о укупним површинама под појединим воћним врстама су биле доста нералне, а поготово подаци до којих се може доћи на сајту ФАО организације. Попис пољопривреде је дао много реалнију слику и ти подаци су основа овог текста.

Јабучасте воћне врсте

Јабучасте воћне врсте

Јабучасте воћне врсте у Републици Србији покривају 17,96% укупних површина под воћњацима. Услови за гајење ових врста су углавном повољни, а доминантни производни региони су Подунавље, северна Бачка, Срем и Шумадија. Удео јабучастог воћа у укупној производњи воћа износи 36,53%, што, ако се упореди са површинама под овим врстама, говори о већој интензивности гајења ових воћних врста у односу на друге, што је резултат подизања савремених густих засада пре свега јабуке.

Природни услови Републике Србије, а поготову неких рејона, изузетно су повољни за гајење јабучастих врста воћака.

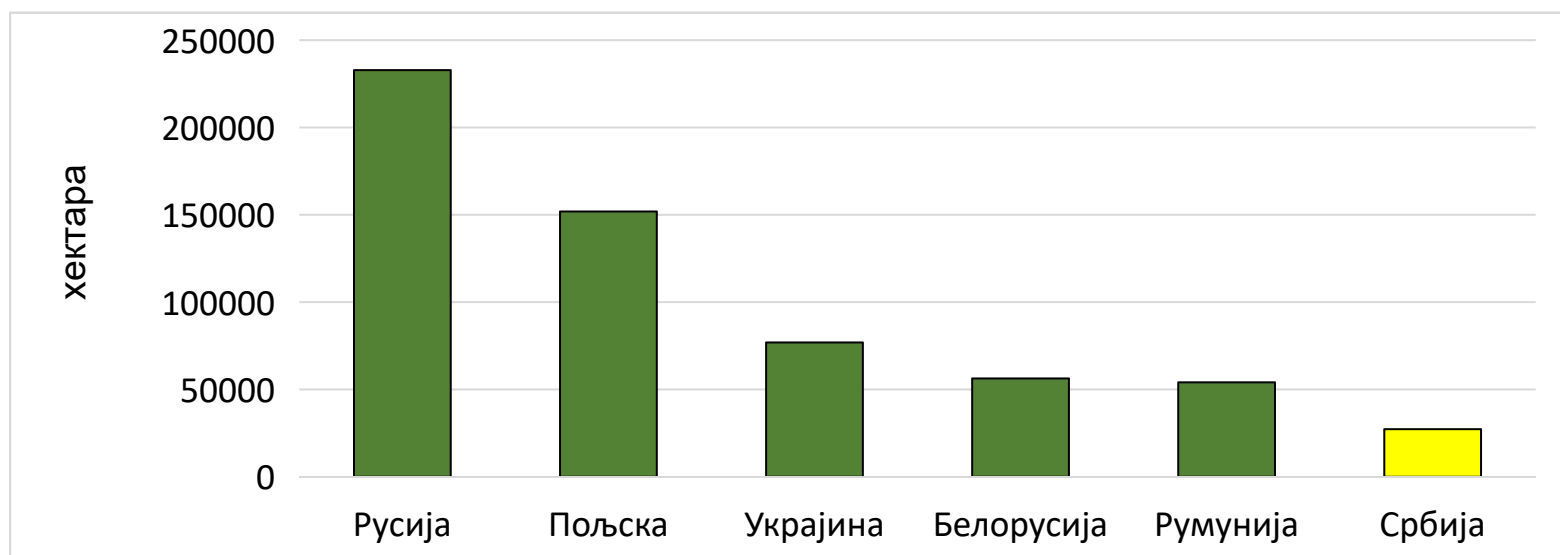

Јабука

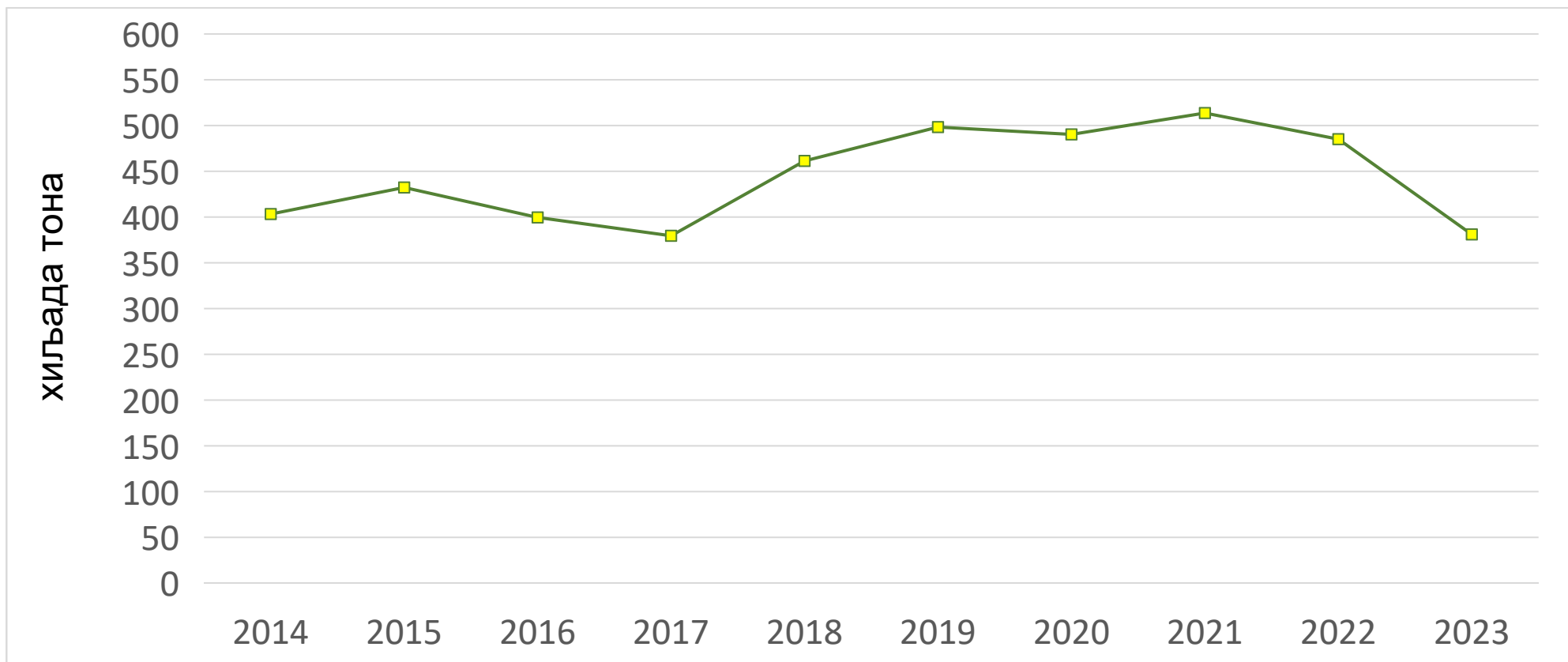
Најважнија јабучаста воћна врста, јабука, у Републици Србији се гаји на **27.412 ха** и друга је воћна врста по површинама, иза шљиве. У европским размерама, према **FAO** подацима из 2022. године, Република Србија је по површинама под јабуком на 5. месту, а ако се узме у обзир Русија, на 6. месту.

Највеће површине под јабуком имају Русија (232.842 ха) и Пољска (151.900 ха). Највеће површине под јабуком у Републици Србији налазе се у Подунавском, Моравичком, Шумадијском и Севернобачком округу.

Јабука

Производња јабуке у Републици Србији (2014 – 2023) (извор података: РЗС).

Јабука

Кина заузима прво место по произведеним количинама јабуке (47,5 милиона тона), што чини скоро половину укупне светске производње, затим Турска (4,81 милион тона), па САД (4,42 милиона тона).

Највећи европски произвођачи, према подацима из 2022. године, јесу Пољска (4,3 милиона тона), Русија (2,4 милиона тона), Италија (2,3 милиона тона), Француска (1,8 милиона тона) и Украјина (1,13 милиона тона). Република Србија је са производњом у 2022 . години од 486.215 тона на 11 месту у Европи (ФАО, 2022.). Рекордна производња јабуке у Републици Србији остварена је 2021. године 513.646 тона, а најмање у 2017. години 379.523 тоне, са просеком у последње 4 године од 467.518 тона

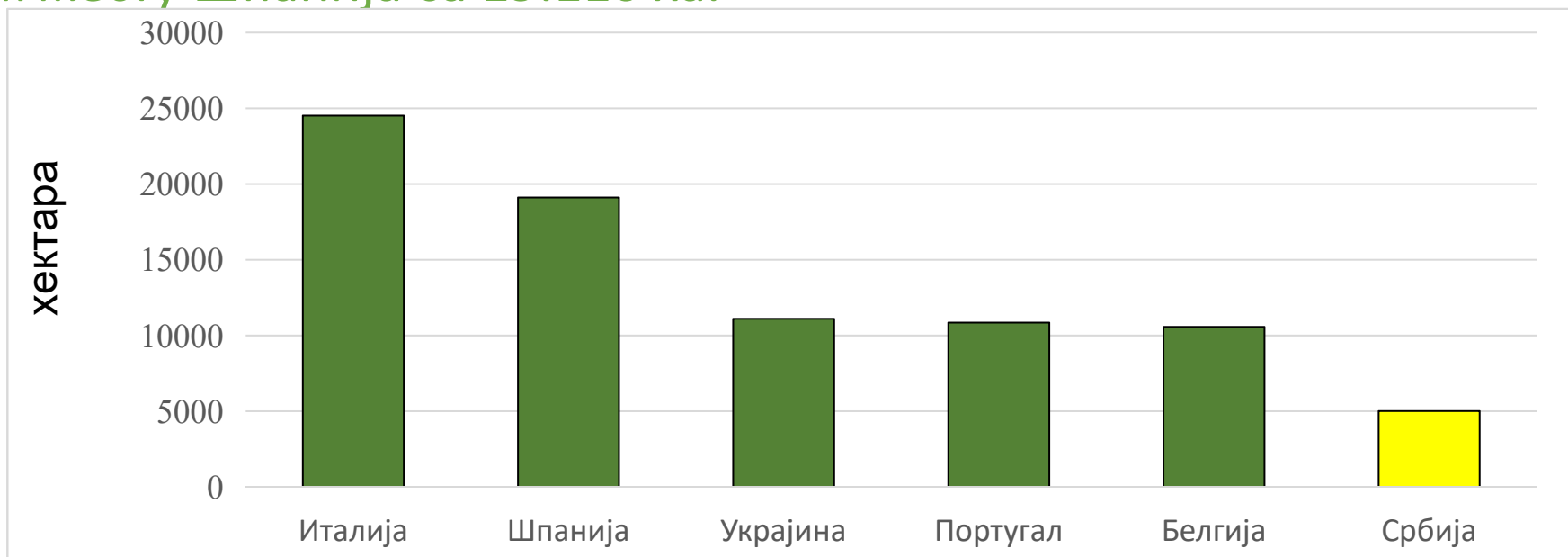
Међутим, прави показатељ стања је принос по јединици површине јабуке у Републици Србији, за који званична статистика ФАО каже да износи 17,84 тона/ха и да се налази на 19. месту у Европи у 2022. години. Наведени принос је далеко испод 56,69 тона/ха у Швајцарској, 45,62 тона/ха у Белгији или 41,99 тона/ха у Италији, док је водећа земља по висини приноса јабуке у свету Нови Зеланд са просечних 58,96 тона/ха.

Крушка

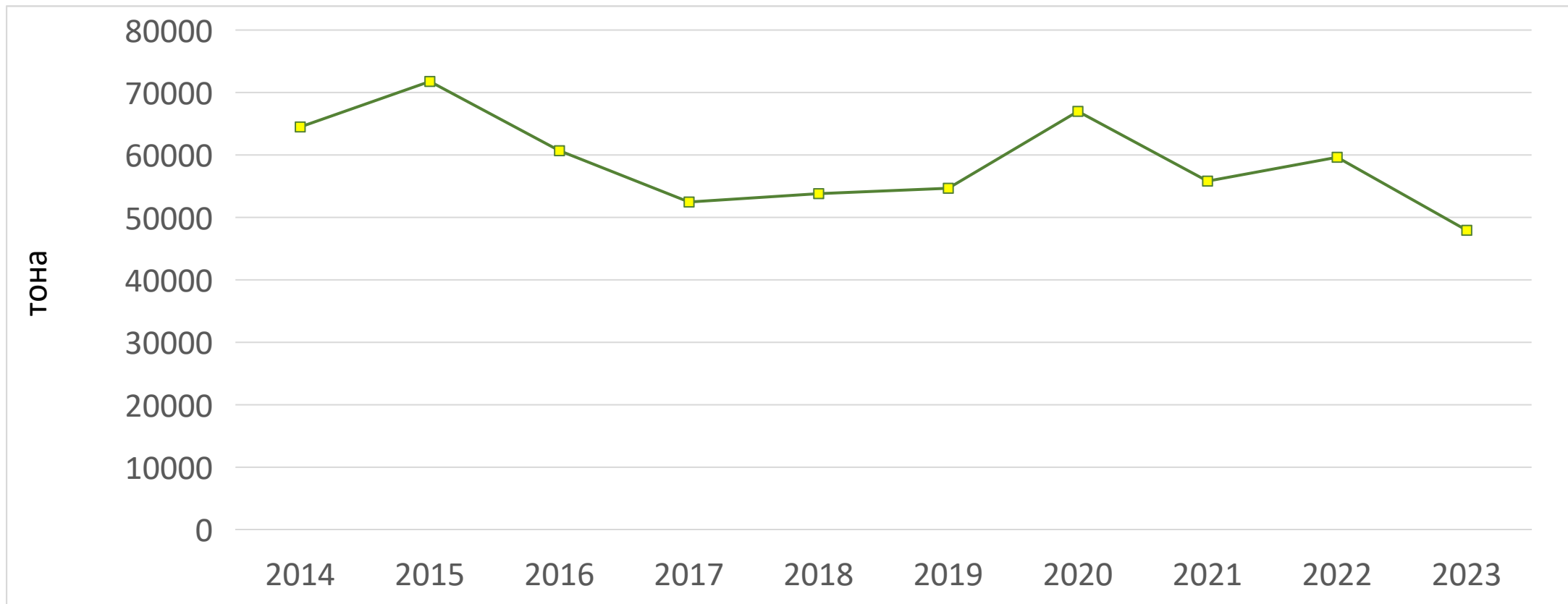
Укупне површине под крушком у Републици Србији износе 5.011 ха у 2022. години, што је, у односу на 2014, када је под крушком било 6.322 ха, за 1.311 ха мање. По површинама под крушком, Република Србија се налази на 6. месту у Европи (ФАО, 2022). **Према попису из 2023. године се под крушком налази 5.046 ха.**

Водећа земља у Европи по површинама под крушком је Италија са 24.520 ха, а на другом месту Шпанија са 19.110 ха.

Крушка

Производња крушке у Републици Србији (2014 – 2023) (извор података: РЗС)

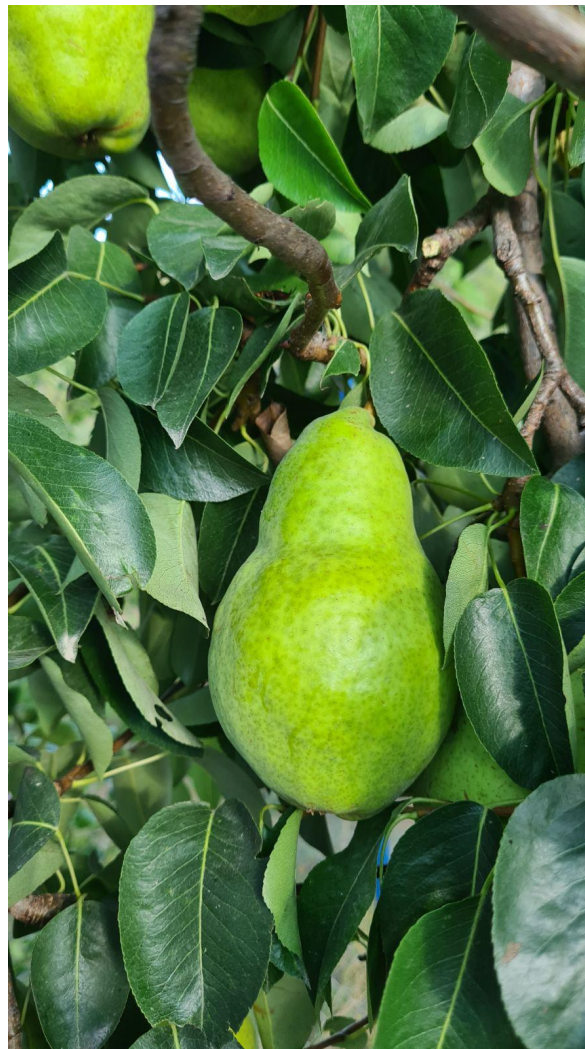
Крушка

Кина заузима прво место по произведеним количинама крушке (19,26 милиона тона), што чини скоро две трећине укупне светске производње, затим следе САД (0,58 милиона тона) и Аргентина (0,57 милиона тона).

У Европи је по производњи крушке на првом месту Италија, са 519.190 тона у 2022. години, на другом месту је Холандија, са 351.000 тона, следи Белгија, са 345.870 тона, Шпанија, са 248.320 тона, и Украјина, са 146.060 тона. Република Србија је са производњом од 59.711 тона на 11 месту у Европи. У односу на 80 000 тона које су се производиле 80-их година прошлог века, вредности су знатно ниже (ФАО, 2022). У Републици Србији највише је произведено крушке 2015. године 71.767,6 тона, а најмање 2023. године 47.937 тона, са просеком у последње 4 године од 57.590 тона.

Крушка

Крушка

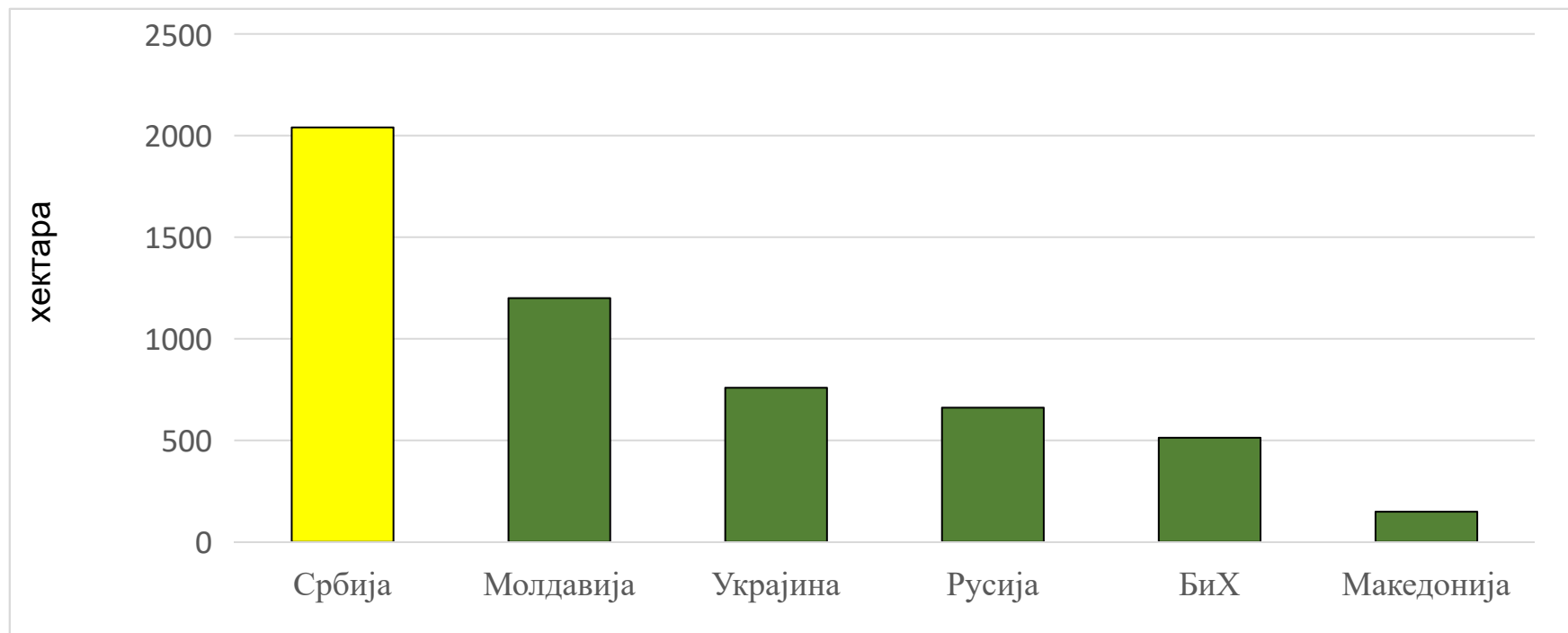
Прави показатељ стања производње је принос по јединици површине који, према званичној статистици ФАО за 2022. годину за Републику Србију, износи 17,84 тона/ха и према којем се Република Србија налази на **19. месту**.

Највиши приноси крушке остварују се у Аустрији (71,42 тона/ха), на Новом Зеланду (52,95 тона/ха), Швајцарској (44,86 тона/ха), и у Холандији (34,75 тона/ха), с тим што ове податке треба узети са резервом. **Најмањи принос по ха у републици србији био је 2017. године 9,2 тоне, а највећи 2020. године 13,3 тоне/ха.**

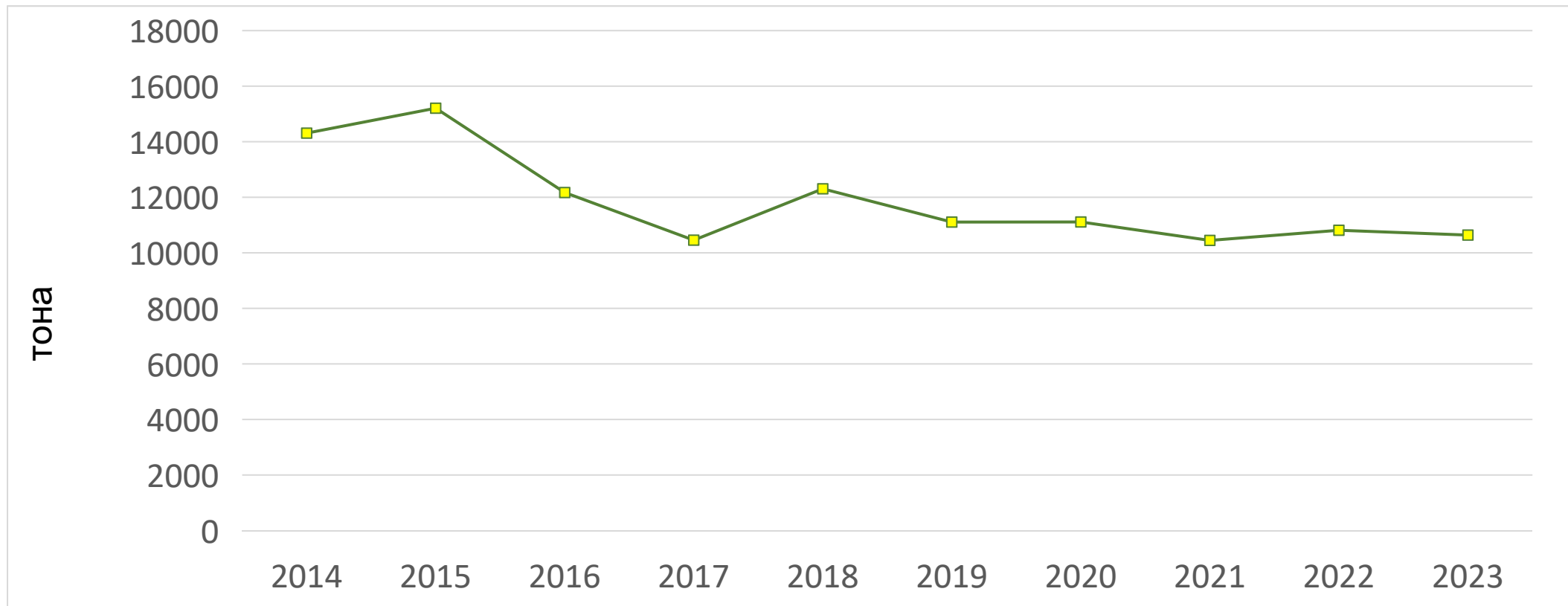
Дуња

Иако веома тражено воће, пре свега за производњу ракије, дуња је мало заступљена у воћарству Републике Србије. Гаји се на свега 2.040 ха, што Републику Србију ставља на прво место у Европи, а на другом је Молдавија са 1.200 ха.

Дуња

Производња дуње у Републици Србији (2014 – 2023) (извор података: РЗС)

Дуња

Највећи произвођач дуње у свету је Турска, са 197.503 тона, а на другом месту је Кина, са 110.559 тона дуње у 2022. години. **Према ФАО подацима из 2022. године, на првом месту у Европи је Република Србија, са 10.865 тона, на другом месту је Русија, са 8.500 тона, следи Украјина, са 6.927 тона, па Босна и Херцеговина, са 6.361 тоном, и на петом месту је Албанија, са 5.330 тона. Највећа производња дуње остварена је 2015. године 15.216 тона, а најмање 2021. године 10.447 тона, .**

Према подацима ФАО из 2022. године, принос по ха је 2,68 тона, што је значајно мањи принос у односу на 2012. годину и 12,70 тона/ха, што говори о екстензивној производњи ове воћне врсте. С тим приносом по хектару, Република Србија се налази на 7. месту у свету. Највећи принос дуње у свету остварује Швајцарска (60 тона/ха), Албанија (58,57 тона/ха), али и ове податке треба узети са резервом.

Коштичаве воћне врсте

Коштичаве воћне врсте заузимају преко 50% површина под воћем у Републици Србији (око 57,66%), а у оквиру тога две трећине заузима шљива. Међутим, велики део тих засада је екстензиван, односно са ниским нивоом агротехнике или чак без примене било каквих агротехничких мера у засаду.

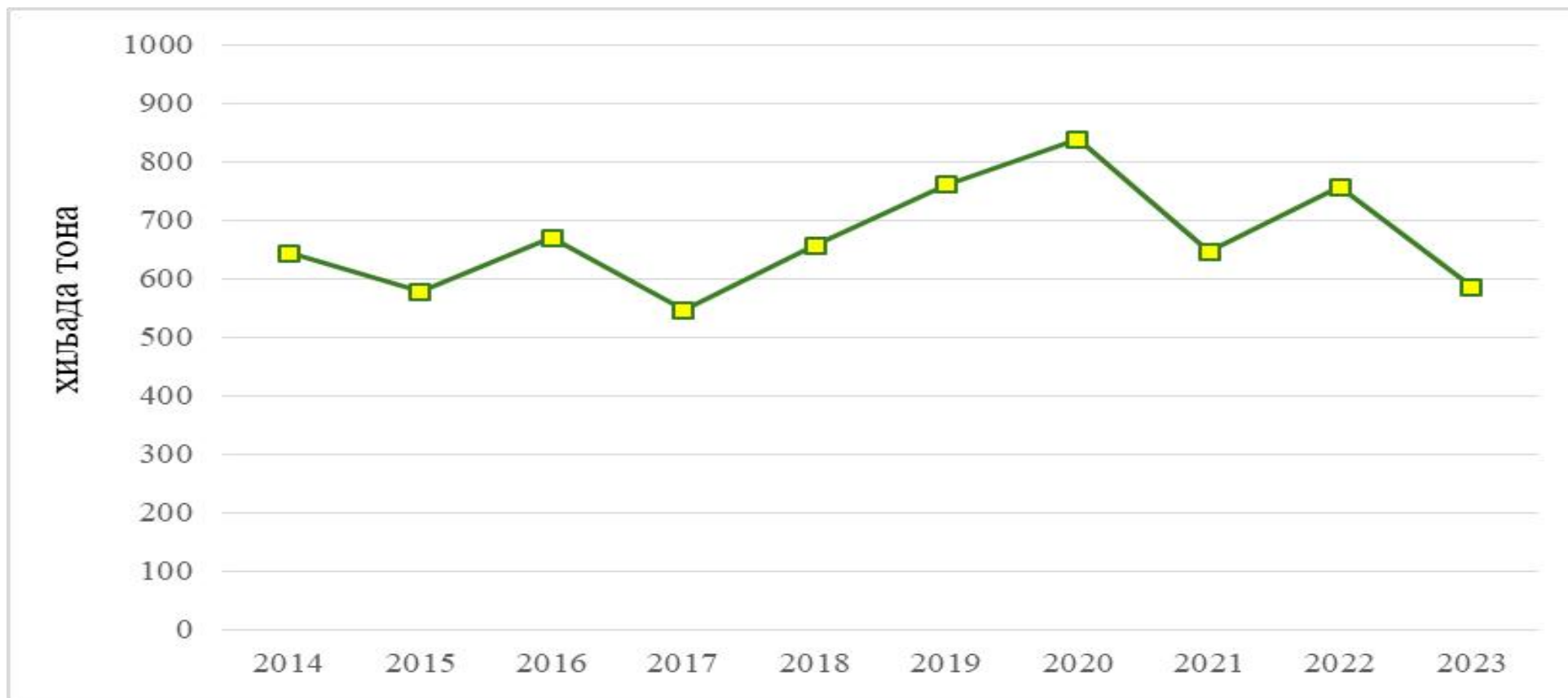
У укупној воћарској производњи у Републици Србији, коштичаве врсте воћака доминирају по обиму производње са око 50,46% од укупне остварене производње воћа у Републици Србији.

Најмања производња коштичавих воћних врста је остварена 2017. године и износила је 571,7 хиљада тона, а највећа 2020. године, када је износила 854,6 хиљада тона,

После шљиве, вишња је најважнија воћка ове групе.

Коштичаве воћне врсте

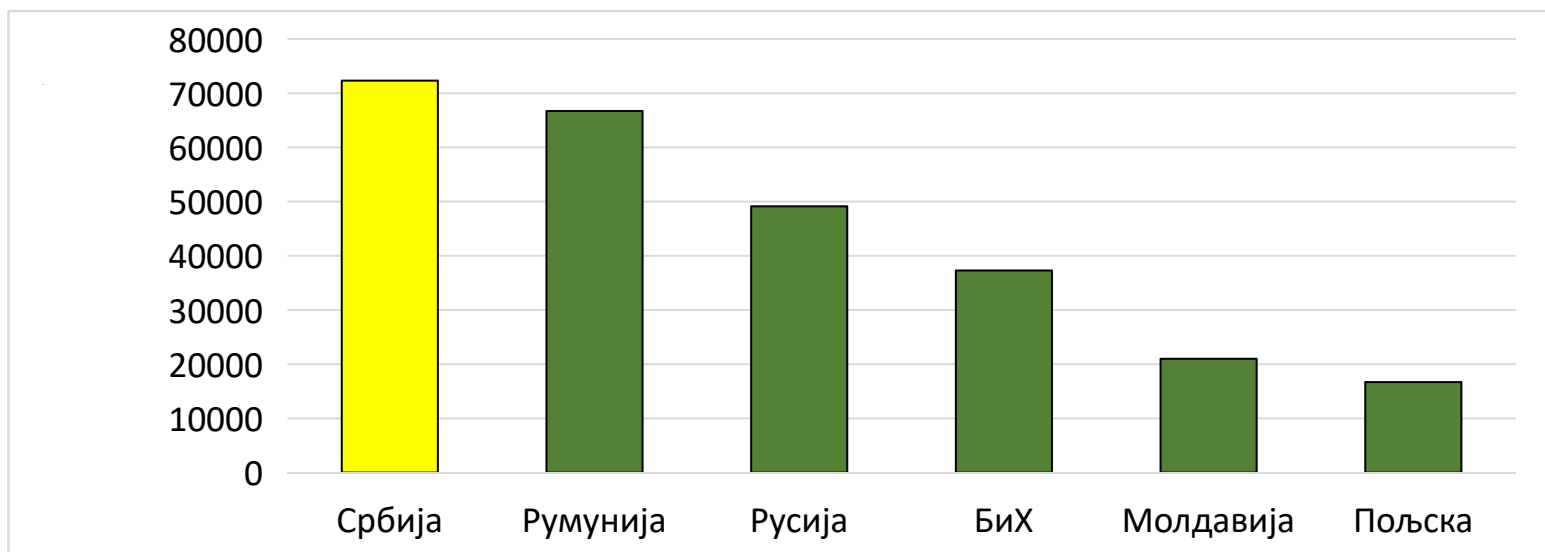

Шљива

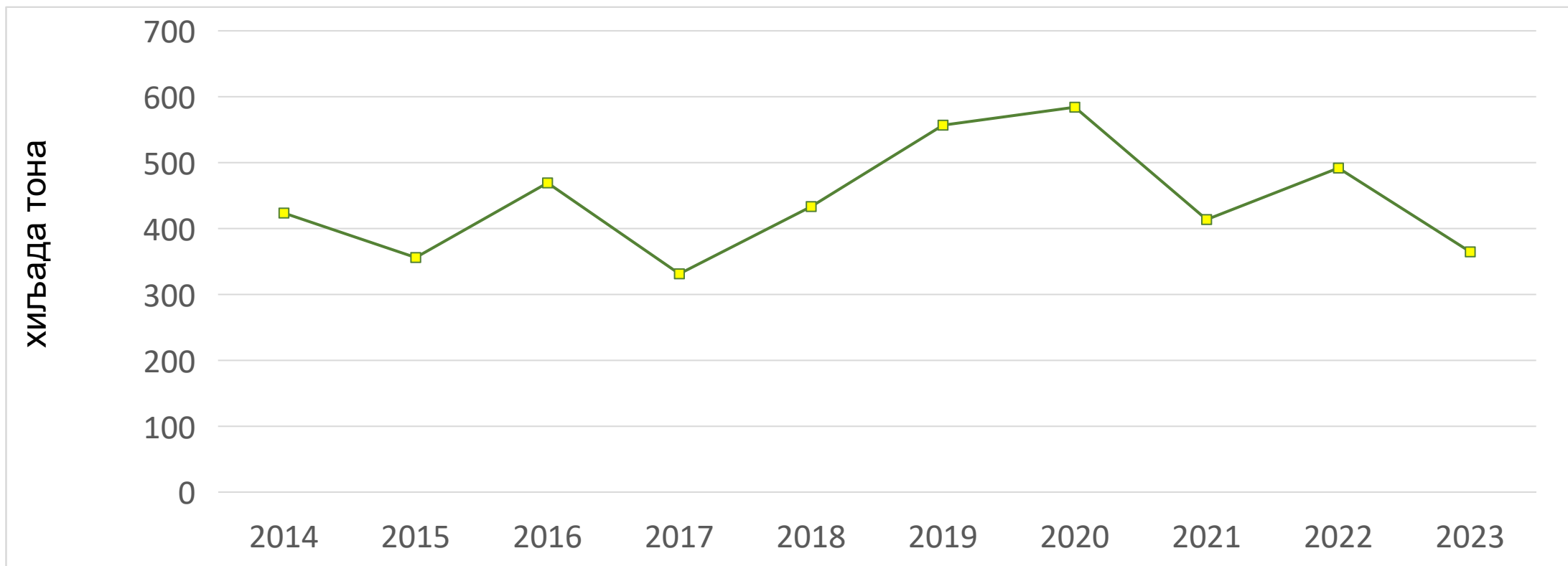
Укупне површине под шљивом су у 2022. години износиле 72.323 ха, што Републику Србију сврстава на прво место у Европи, према ФАО подацима, на другом месту је Румунија са 66.710 ха, а на трећем Русија са 49.128 ха. **Према попису из 2023. године под шљивом се налази 74.418 ха.**

У структури воћарства Републике Србије шљива заузима водеће место по обиму производње. Укупан број стабала се у последњих десет година незнатно смањује, али је производња на годишњем нивоу доста стабилна.

Шљива

Производња шљиве у Републици Србији (2014 – 2023) (извор података: РЗС)

Шљива

У свету према подацима ФАО, највећу производњу шљиве у 2022. години остварује Кина 675.222 тона, затим Румунија 665.730 тона, а на трећем месту је Република Србија са 488.593 тоне.

Када је у питању Европа, према подацима ФАО из 2022. године највећи произвођач је Румунија (665.730 тона), на другом месту је Република Србија (488.593 тона), Босна и Херцеговина (306.880 тона), Руска Федерација (212.300 тона), док је на петом месту Италија (187.350 тона). Највећа производња шљиве у Републици Србији била је 2020. године 582.547 тона, а најмања 2017. године 330.582 тоне.

Шљива

Према подацима из 2022. године, у Европи је по висини приноса шљиве по хектару на првом месту Аустрија (50,0 тона/ха), на другом месту је Холандија (24,7 тона/х), на трећем Швајцарска (20,2 тона/ха), следи Албанија са (17,0 тона/ха), док је Република Србија са 6,8 тона/ха на 15 месту.

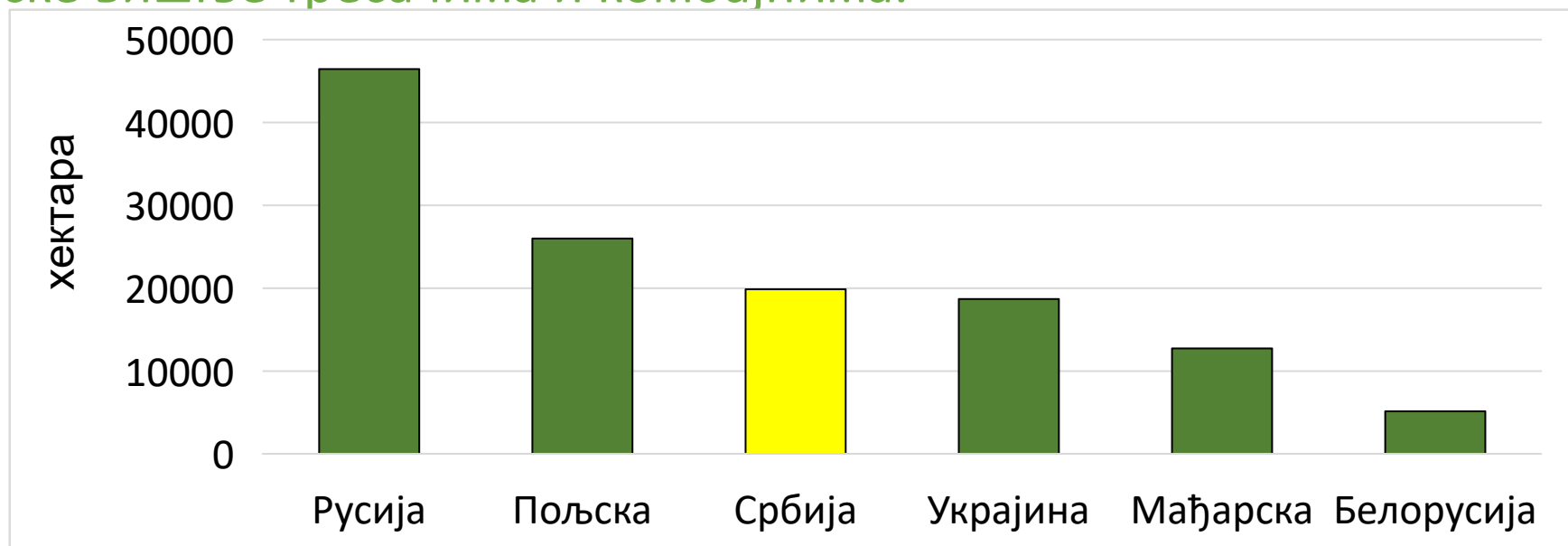
Наши подаци указују да се приноси крећу од 4,6 тона/ха 2017. до 8,0 тона у 2020. години.

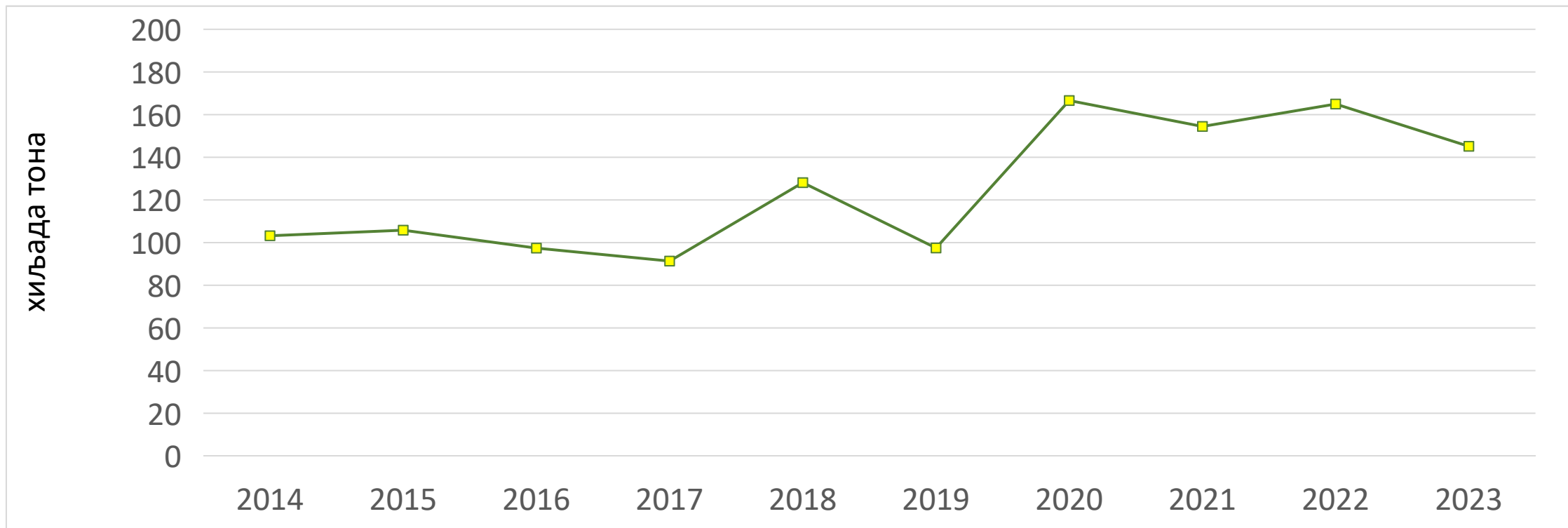
Вишња

Под вишњом се у Републици Србији налази 19.878,21 ха, те је по површинама Србија трећа земља у Европи. На првом месту се налази Русија са 46.442 ха, а на другом Пољска са 26.000 ха (ФАО, 2022). **Према попису из 2023. године под вишњом се налази 19.614 ха.** Површине под вишњом су се у последњих десет година увећале преко 4.000 ха. Све више се примењује механизована берба облачинске вишње тресачима и комбајнима.

Вишња

Производња вишње у Републици Србији (2014 – 2023) (извор података: РЗС)

Вишња

У последњих десет година највећа производња вишње у Републици Србији остварена је у 2020, када је произведено 166.609 тона, а најмања у 2017. години и износила је 81.343 тоне, са просеком у последње 4 године од 157.792 тоне, што је међу воћним врстама ставља на треће место.

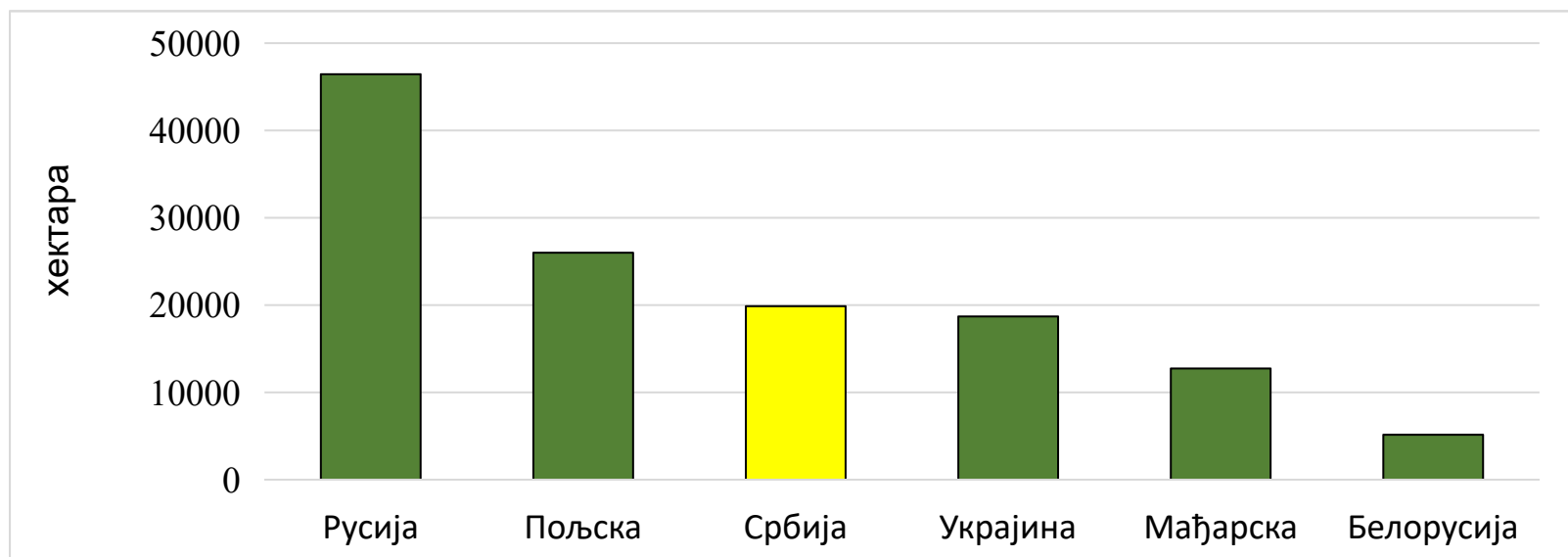
Највећи произвођач вишње у свету је Руска Федерација (297.200 тона), затим Пољска (183.200 тона), Украјина (180.240 тона), Турска (176.770 тона), док се Република Србија, према подацима из 2022. године, налази на петом месту са 164.446 тоне (ФАО, 2022).

У Европи је по производњи на првом месту Русија, на другом месту је Пољска, на трећем је Украјина, на четвртном је Република Србија и на петом месту Мађарска. Према подацима из 2022. године, Република Србија се налази на седмом месту у Европи са приносом вишње од 8,3 тона/ха.

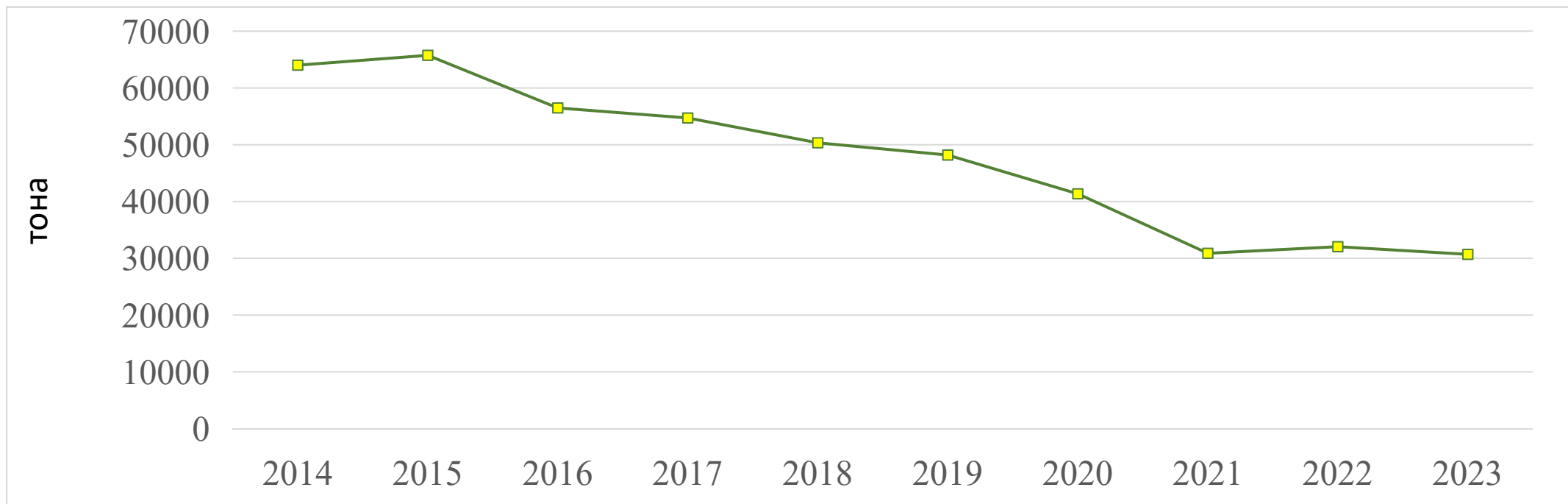
Бресква и нектарина

Бресква је коштичава воћна врста која је осетљива на ниске температуре тако да је у Републици Србији заступљена у мањем броју региона на укупној површини од 7.079 ха (FAO, 2022), што Републику Србију по површинама сврстава на пето место у Европи. Међутим, према попису из 2023. године, под бресквом и нектарином се у Републици Србији налази око 5.748,85 ха, што је незнатно смањење у односу на 2014. годину, када је под бресквом било око 5.379 ха. Овде треба узети у обзир да се у последње време површине под нектаринама не воде под бресквама.

Бресква и нектарина

Производња брескве у Републици Србији (2014 – 2023) (извор података: РЗС)

Бресква и нектарина

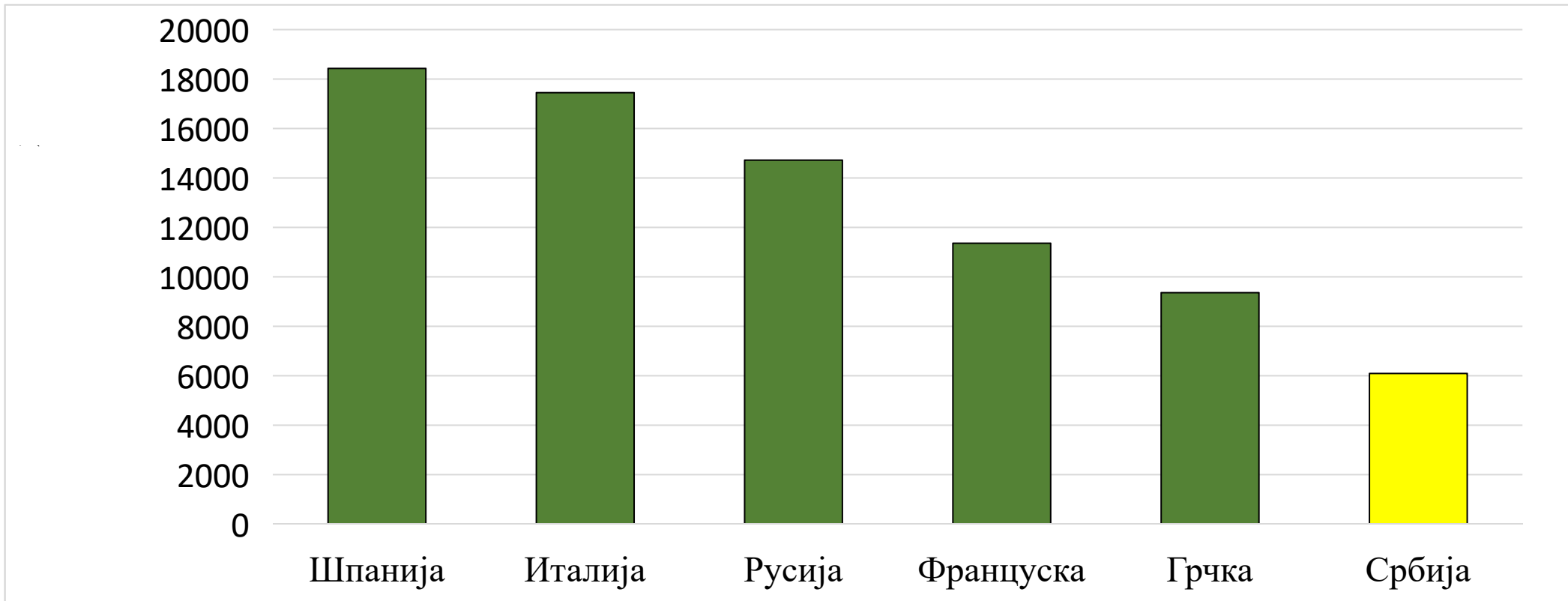
У структури воћарства Републике Србије, бресква се по броју стабала налази на петом месту, иза шљиве, јабуке, крушке и вишње.

Просечна производња у последње четири године износила је 48.194,2 тоне.

Највећи произвођачи брескве и нектарине у свету су Кина (16.800.000 тона), затим Италија (1.151.490 тона), следи Турска (1.008.185 тона), док је Република Србија са производњом од 45.384 тоне на 34. месту у свету (FAO, 2022). У Европи је по производњи брескве и нектарине на првом месту Италија (1.151.490 тона), на другом месту је Грчка (894.510 тона), следе Шпанија (870.720 тона) и Француска (232.030 тона), док се Република Србија са (45.384 тона) налази на шестом месту, према подацима из 2022. године.

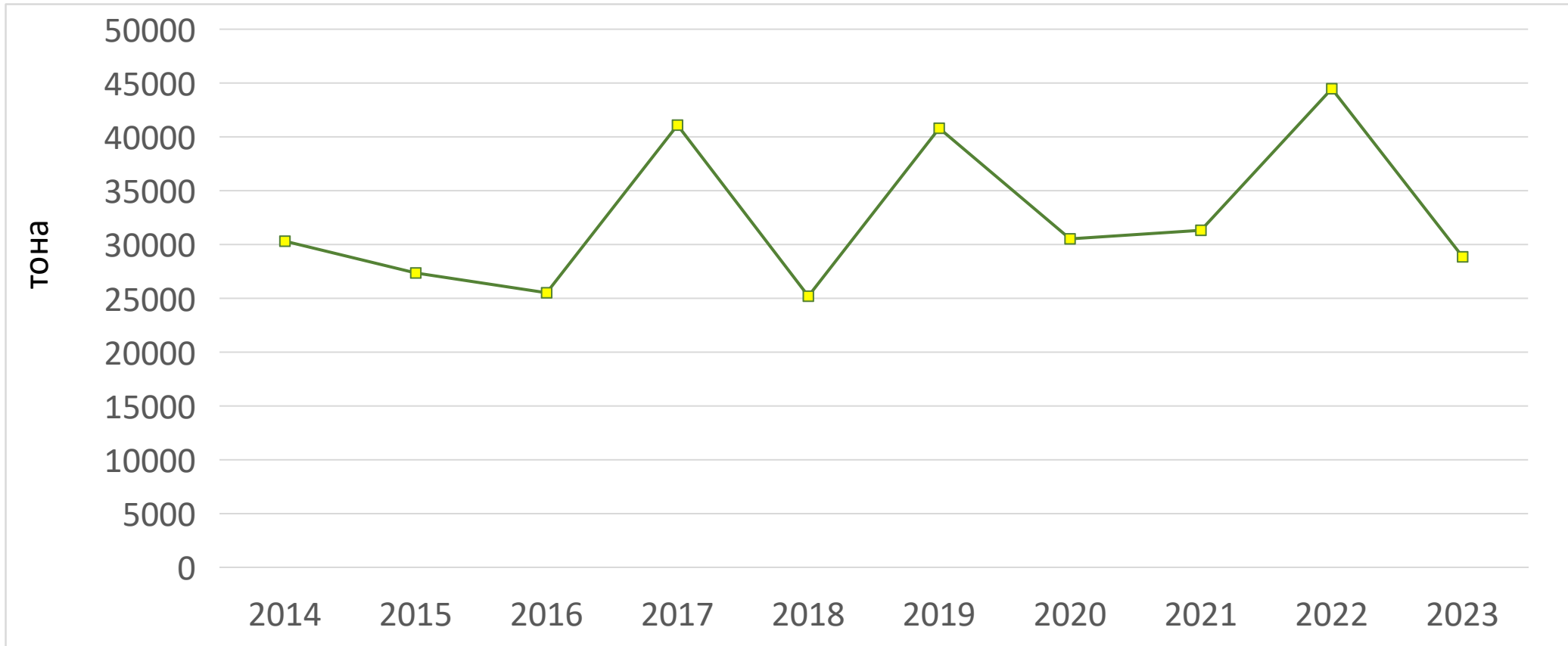
Кајсија

Водеће земље по површинама под кајсијом у Европи (2022) (извор података: FAO, 2022)

Кајсија

Кајсија

Под кајсијом се у Србији налази око 6.092 ха, што Србију сврстава на шесто место у Европи (ФАО, 2022). Према попису из 2022. године под кајсијом се налази 6.011 ха. У свету је водећа земља по производњи кајсије Турска (803.000 тона), следи Узбекистан (451.263 тона), затим Иран (305.932 тона). Са 44.471,6 тона, Република Србија је по производњи кајсије у 2022. години на 19. месту у свету (ФАО, 2022). Највећа производња у Србији била је 2022. године 44.472 тоне, а најмања 2018. године 25.198 тона, са просеком у последње четири године од 33.792 тоне. У Европи је водећа земља по производњи кајсије Италија (230.080 тона), Шпанија (138.080 тона), следи Француска (128.080 тона), Грчка (112.230 тона), Руска Федерација (84.900 тона), док се Република Србија, са 44.386 тона, налази на седмом месту у Европи према подацима из 2022. године. Када је у питању принос по ха, водећа земља у свету је Албанија (15,1 тона/ха), следи Египат (14,9 тона/ха), Туркменистан (13,3 тона/ха), док је Република Србија са приносом од 7,3 тоне/ха на 29. месту у свету.

Кајсија

Трешња

Под трешњом се у Републици Србији налази око 7.039 ха (ФАО, 2022).

Највећи произвођач трешње у Европи је Шпанија (29.310 ха), на другом месту је Италија (28.610 ха), а на трећем Грчка (16.830 ха). Међутим, према попису из 2023. године, под трешњом се у Републици Србији налази око 4.435 ха, што је мало повећање у односу на 2014, када је под трешњом било 4.052 ха.

Трешња

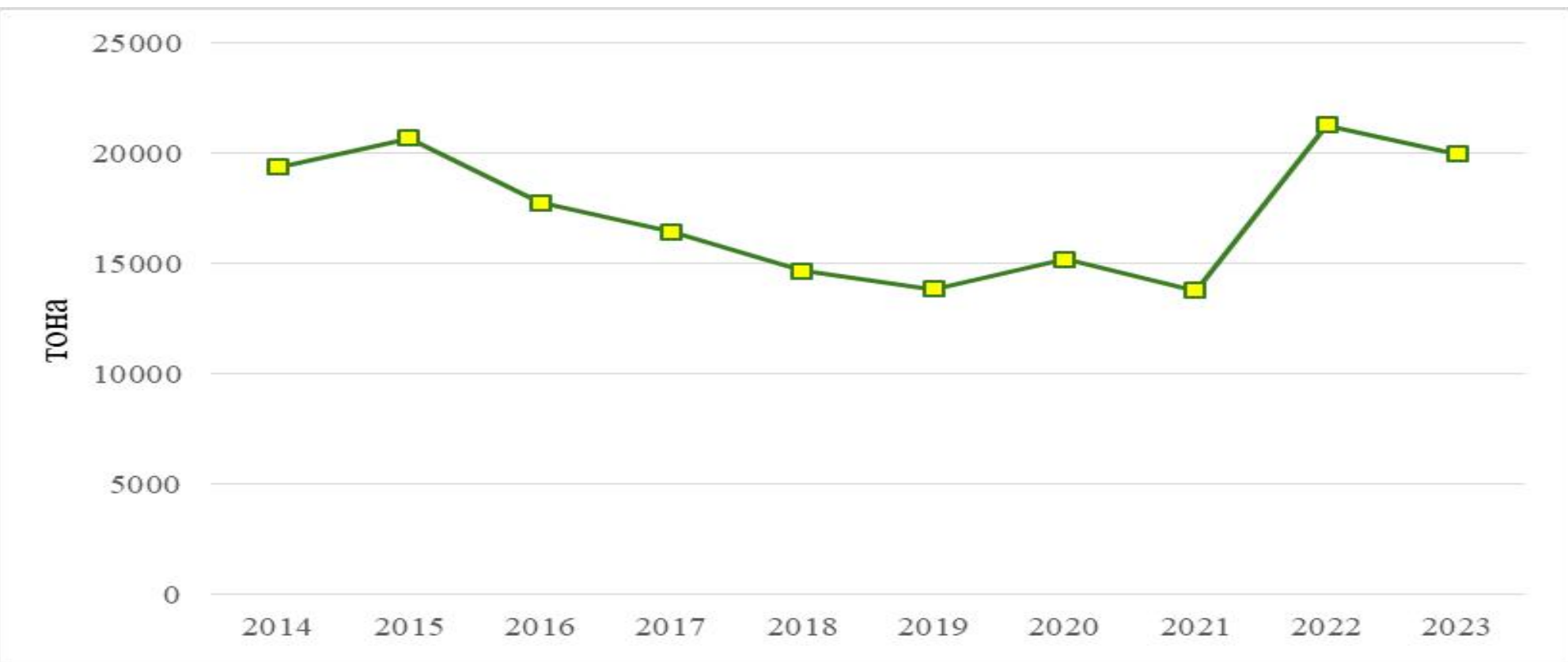
У свету је највећи произвођач Турска, која је у 2022. години произвела 656.041 тону. Велики произвођач је и Чиле са производњом од 443.067 тона, затим следи Узбекистан са производњом од око 216.867 тона. **Република Србија се, према подацима ФАО из 2022. године, са производњом од 23.041 тоне налази на 22. месту у свету.**

У Европи је по производњи трешње на првом месту Шпанија (116.070 тона), на другом Италија (107.910 тона), затим Грчка (85.050 тона) и на четвртом месту Пољска (76.660 тона). Република Србија се према подацима из 2022. године са приносом од 23.041 тоне налази на 14. месту у Европи (ФАО, 2022).

Највећа производња трешње у Републици Србији у претходних десет година забележена је у 2017. и износила је 27.217 тона, док је најмања била 2020. године, када је износила 14.783 тоне, **са просеком за последње четири године од 21.225 тона.**

Језграсте воћне врсте

Производња језграстог воћа у Србији (2014-2023) (извор података: РЗС)

Језграсте воћне врсте

Од језграстих воћних врста у Републици Србији се највише гаје орах и леска, али удео засада под овим воћним врстама није већи од 7,37% од површина засада под воћем.

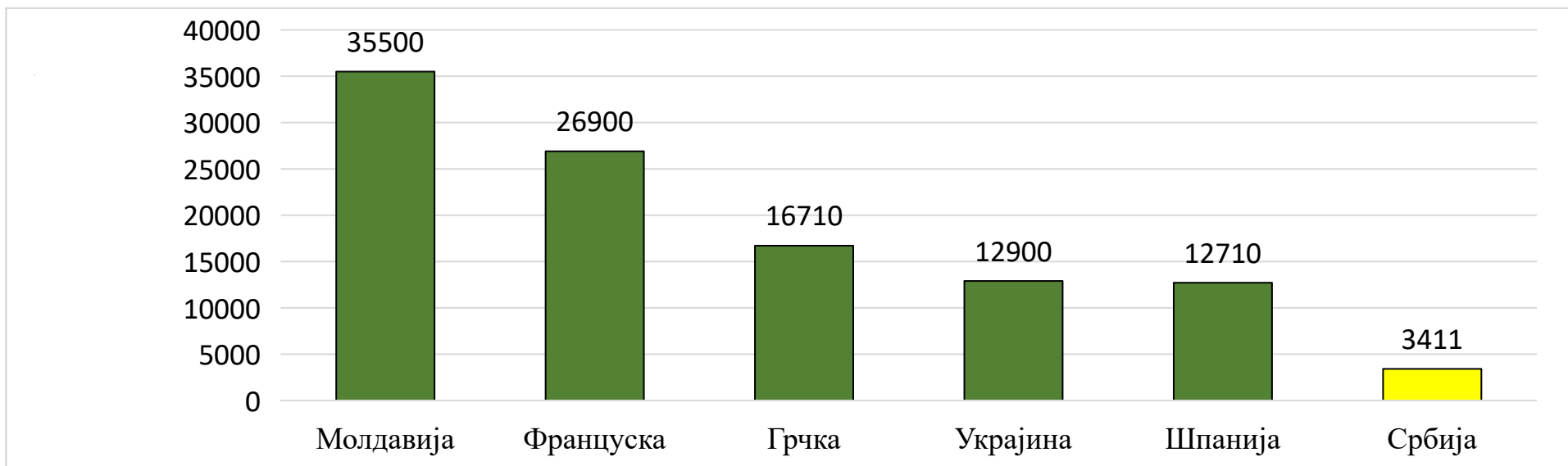
На производњу језграстих воћних врста отпада свега око 1,20% од остварене производње воћа у последње четири године, што говори да је дошло до смањења језграстих воћних врста у укупној воћарској производњи, што је пре свега резултат смањења производње ораха.

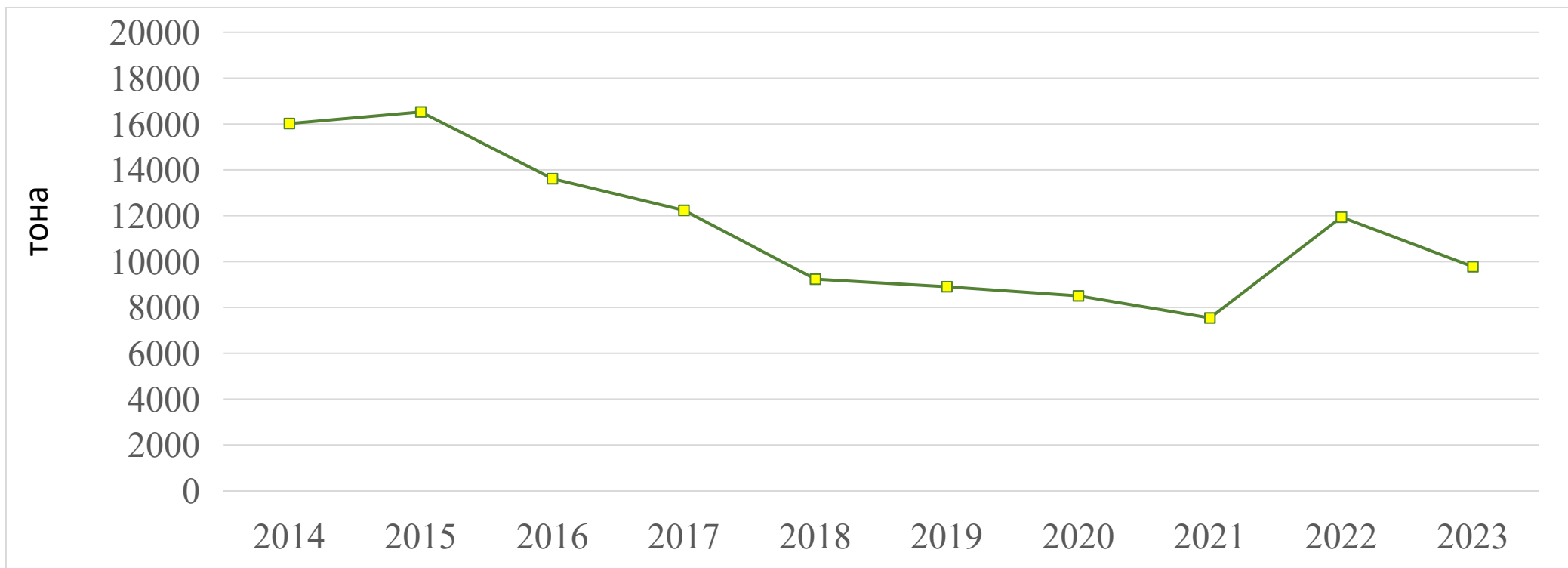
Орах

Водећа земља по површинама под орахом у Европи је Молдавија (35.500 ха), затим следи Француска (26.900 ха), па Грчка (12.710 ха). Укупне површине под орахом у Републици Србији износе 3.411 ха. Орах се гаји у свим деловима Србије), а према подацима Пописа из 2023. године орах се гаји на 3.492 ха.

Орах

Производња ораха у Републици Србији (2014 – 2023) (извор података: РЗС)

Орах

Укупна производња ораха у Републици Србији кретала се од 16.021 тоне 2014. године до 7.540 тона 2021. године, са просеком у последње четири године од 9.440 тона.

Највећи произвођачи ораха у свету су Кина (1.400.000 тона), САД (682.200 тона), Иран (355.040 тона), Турска (335.000 тона), док се Република Србија, према подацима из 2022. године, са производњом од 11.938 тона налази на 25. месту у свету. Када је у питању Европа, на првом месту по производњи ораха је Украјина (107.660 тона), на другом месту је Грчка (60.680 тона), затим Румунија (53.400 тона), Француска (49.680 тона), док се Република Србија, са 11.938,5 тона, налази на десетом месту у Европи (ФАО, 2022.).

Орах

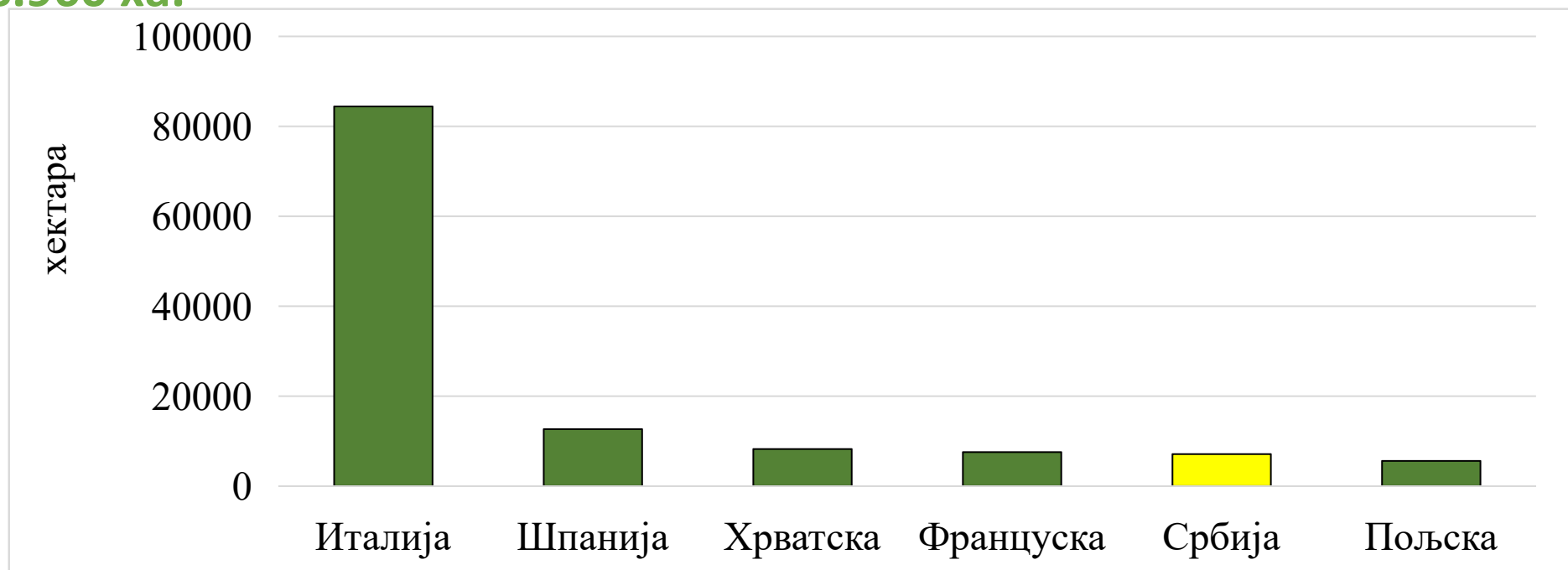
У Републици Србији се висина приноса по ха кретала од најмање 2,5 тона/ха у 2022. до највише 4,2 тоне/ха у 2015. години.

У свету, највећи принос по ха остварује Аустрија (26,0 тона/ха), Румунија (18,9 тона/ха) (податке за ове две земље треба прихватити са резервом), **док се у Републици Србији убере 3,5 тона/ха, што је сврстава на 20. место у свету и седмо у Европи.** У Европи су водеће земље по приносу ораха по хектару Аустрија, Румунија, Босна и Херцеговина и Украјина.

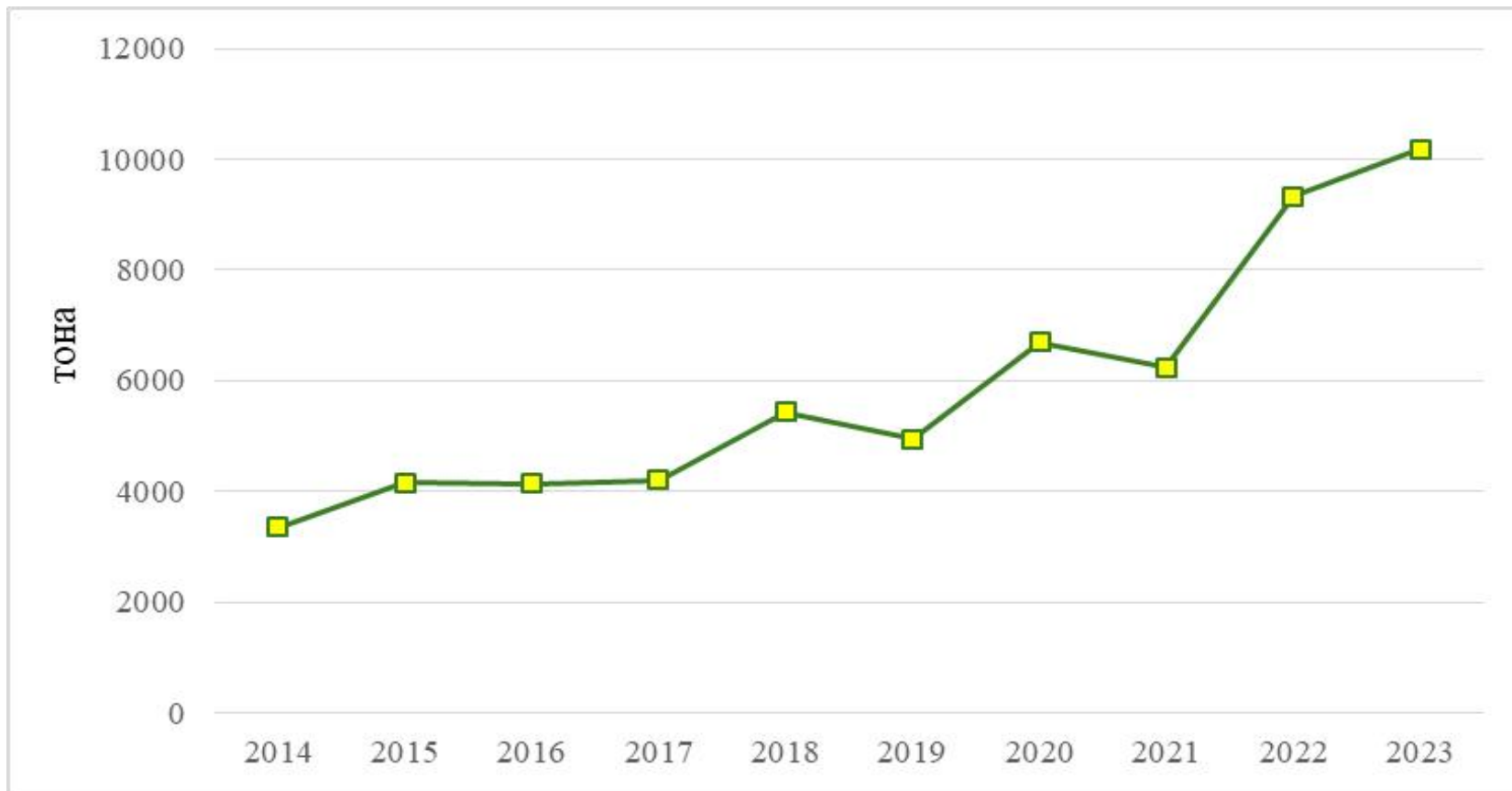
Леска

Према подацима ФАО из 2022. године, површине под леском у Републици Србији износе 7.115 ха, што Србију ставља на пето место у Европи. Водећа земља по површинама у Европи је Италија (84.430 ха), следе Шпанија (12.660 ха) и Хрватска (8.240 ха). Према Попису из 2023. године, под леском у Републици Србији се налази 8.960 ха.

Леска

Производња лешника у Републици Србији (2014 – 2023) (извор података: РЗС)

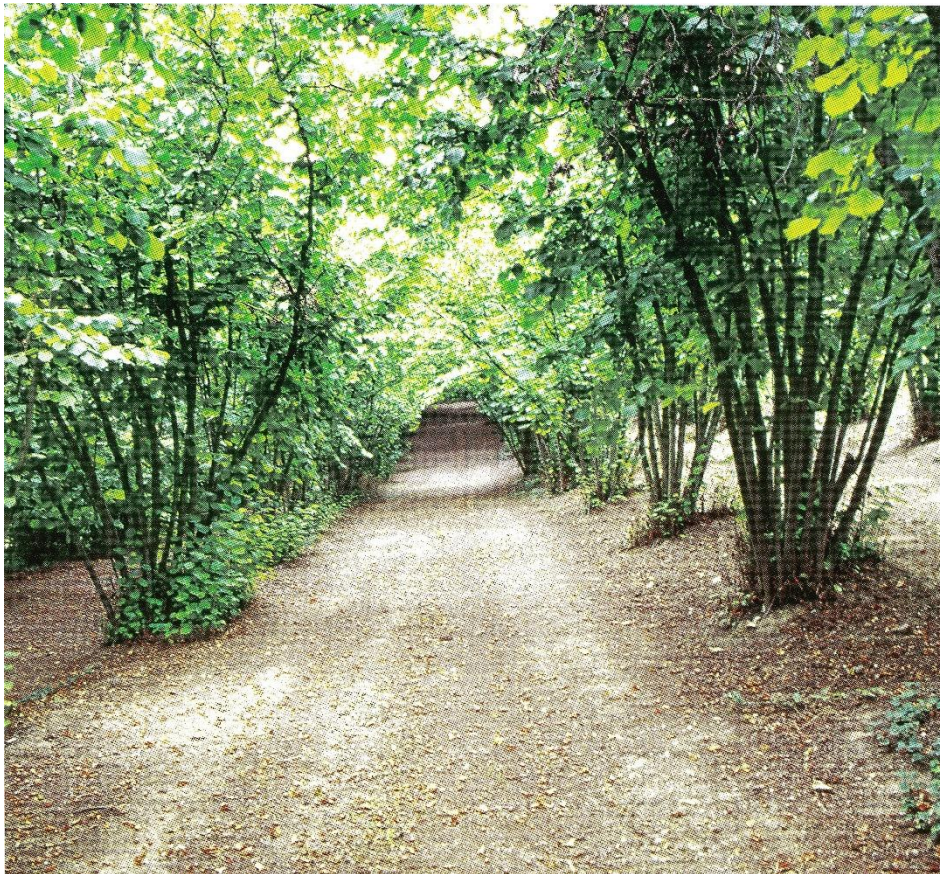
Леска

Република Србија није искористила агроеколошке услове за производњу лешника те заостаје за Турском, која произведе преко 765.000 тона и водећа је у свету, и Италијом, која је са 98.670 тона водећа у Европи. Велике количине лешника произведу и Азербејџан (72.105 тона), САД (70.310 тона), **док се Република Србија, са производњом од 9.328 тона, налази на 11. месту (ФАО, 2022.).**

У Европи, по производњи леске, предњачи Италија (98.670 тона), а следе је Француска (9.960 тона) и Пољска (9.500 тона), док се Република Србија, са 9.328 тона, налази на четвртом месту. Када је у питању принос по ха, на првом месту је Грчка (2,6 тона/ха), затим САД (2,6 тона/ха), Кина са (2,1 тона/ха). У Европи, по производњи лешника, на првом месту се налази Грчка (2,6 тона/ха), затим Пољска (1,7 тона/ха), Француска (1,4 тона/ха), **док је Република Србија (1,3 тоне/ха) на десетом месту у свету и четвртом у Европи.**

Леска

Јагодасте воћне врсте

Укупне површине под јагодастим воћним врстама у 2023. години износиле су 39.853,1 ха и чине 19,6% укупних површина под воћем у Република Србији.

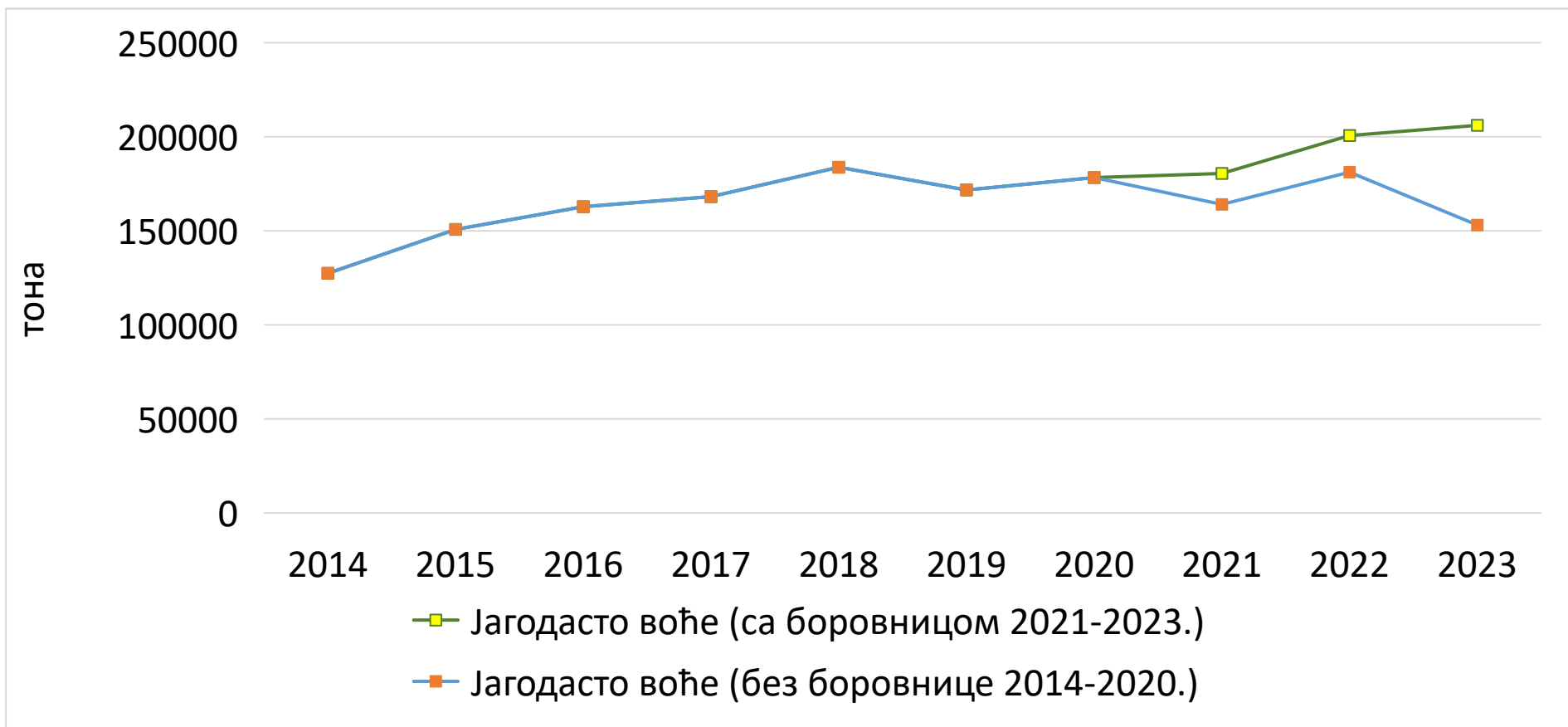
На првом месту по површинама у групи јагодастог воћа је за Републику Србију извозно веома важна воћна врста – малина, која заузима 9,16 % укупних површина под воћним врстама.

Боровница је воћна врста у експанзији у последњој деценији, са извозно оријентисаном производњом. Од 2021. године, од када се води евиденција за боровницу, површине под овом воћном врстом расту и у 2023. години надмашују површине под јагодом и купином.

Остало јагодасто воће (рибизле, аронија) за сад су симболично заступљене.

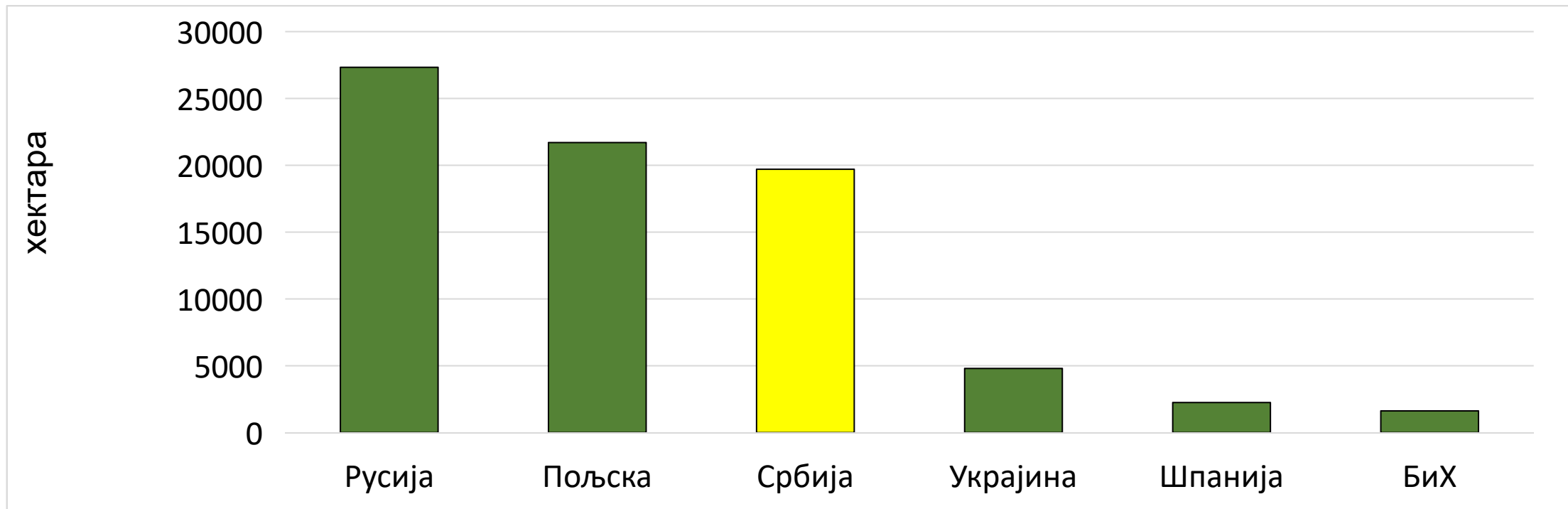

Јагодасте воћне врсте

Малина

Водеће земље по површинама под малином у Европи (извор: FAO, 2022)

Малина

Малина је водећа воћна врста по вредности извоза која је у 2023. години износила 280,2 милиона евра.

Од укупно извезених количина, преко 98% малине се извезе као смрзнута.

Република Србија је на трећем месту у Европи по површинама под малином са 18.625 ха (ФАО, 2022.). **Према попису из 2023. године под малином се налази 19.016 ха**

Најзаступљенија сорта у малињацима Републике Србије је виламет, која је намењена замрзавању, са преко 90% учешћа.

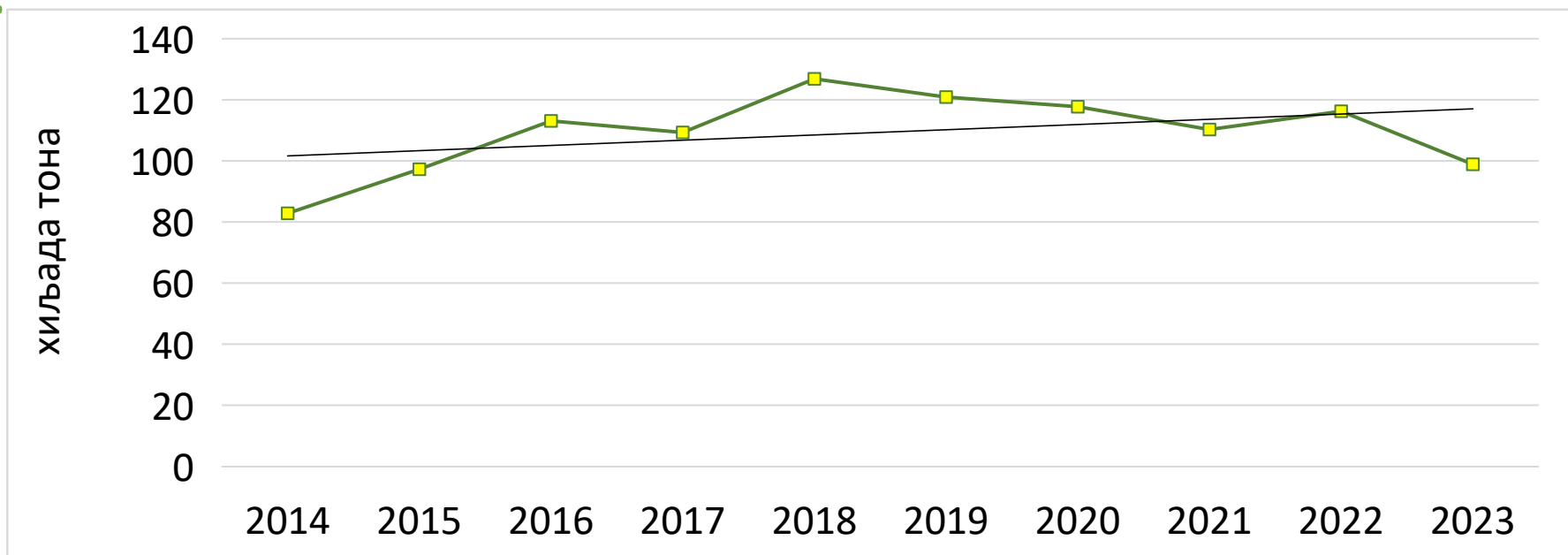

Малина

Производња малине у периоду од 2014. до 2018. године бележи раст, и у 2018. достиже максималне количине од 126.862 тоне.

Од 2018. до 2023, производња малине је у паду и у 2023. години бележи 98.883 тона.

Производња малине у Србији (2014–2023) (извор: РЗС, 2023)

Купина

Република Србија је један од већих произвођача купине у свету, а посебно у Европи.

После малине је најзначајнија јагодаста воћна врста код нас са извезеним количинама од 19.892 тоне и вредношћу извоза од 41 милион евра у 2023. години.

Гаји се на укупно 5.053 ха.

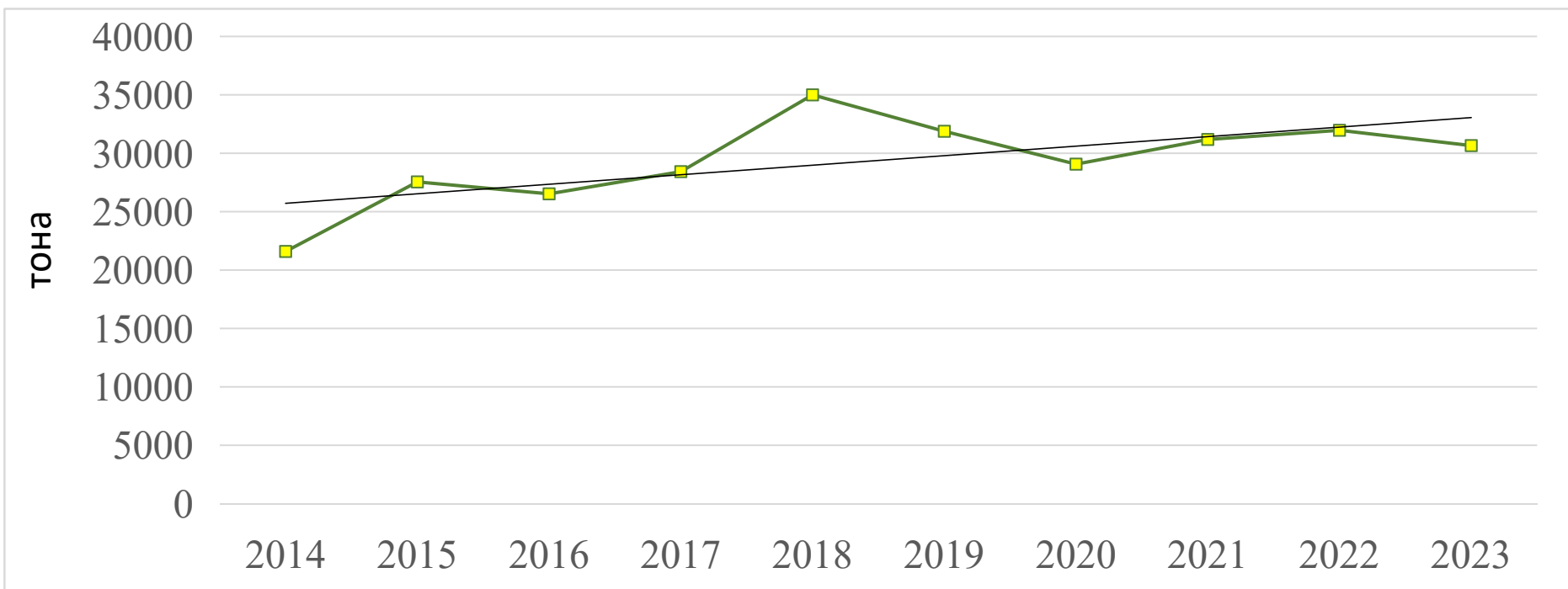
У Републици Србији је купина доминантно намењена замрзавању, при чему се 94% купине извози као смрзнута, а свега 6% као свежа.

Купина

Производња купине се у периоду од 2014. до 2018. године повећава за преко 60% и 2018. године достиже максимум од 34.998 тона.

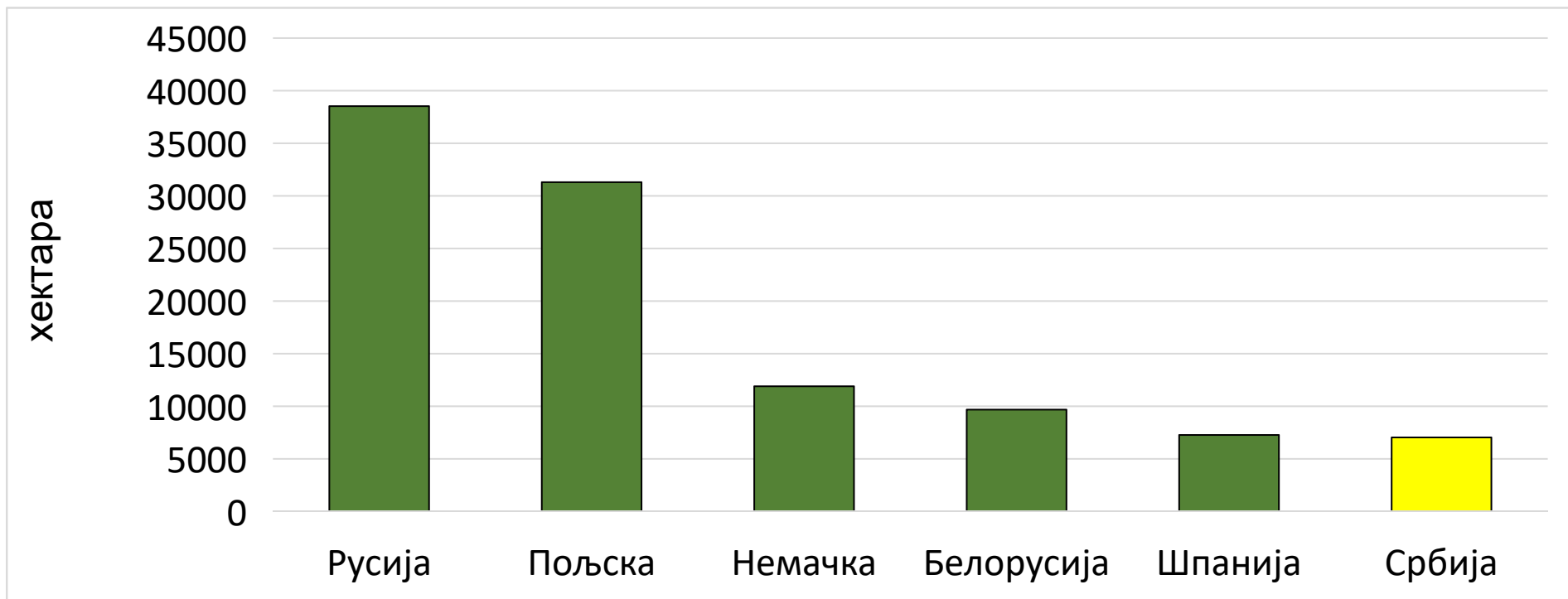
Након тога бележи пад и стагнацију и у 2023. години износи 30.655 тона.

Производња купине у Србији (2014-2023) (извор: РЗС, 2023)

Јагода

Водеће земље по површинама под јагодом у Европи (извор: FAO, 2022)

Јагода

Јагода је значајан извозни производ са извезеним количинама од 11.446 тона у 2023, од чега се преко 60% извезе у смрзнутом стању.

По површинама под јагодом у 2022. години, од 7.039 ха, Република Србија се налази на шестом месту у Европи (ФАО, 2022.).

Површине под јагодом су у 2014. години износиле 4.977 ха, што је повећање површине под овом воћном врстом од преко 2.000 ха у претходних десет година.

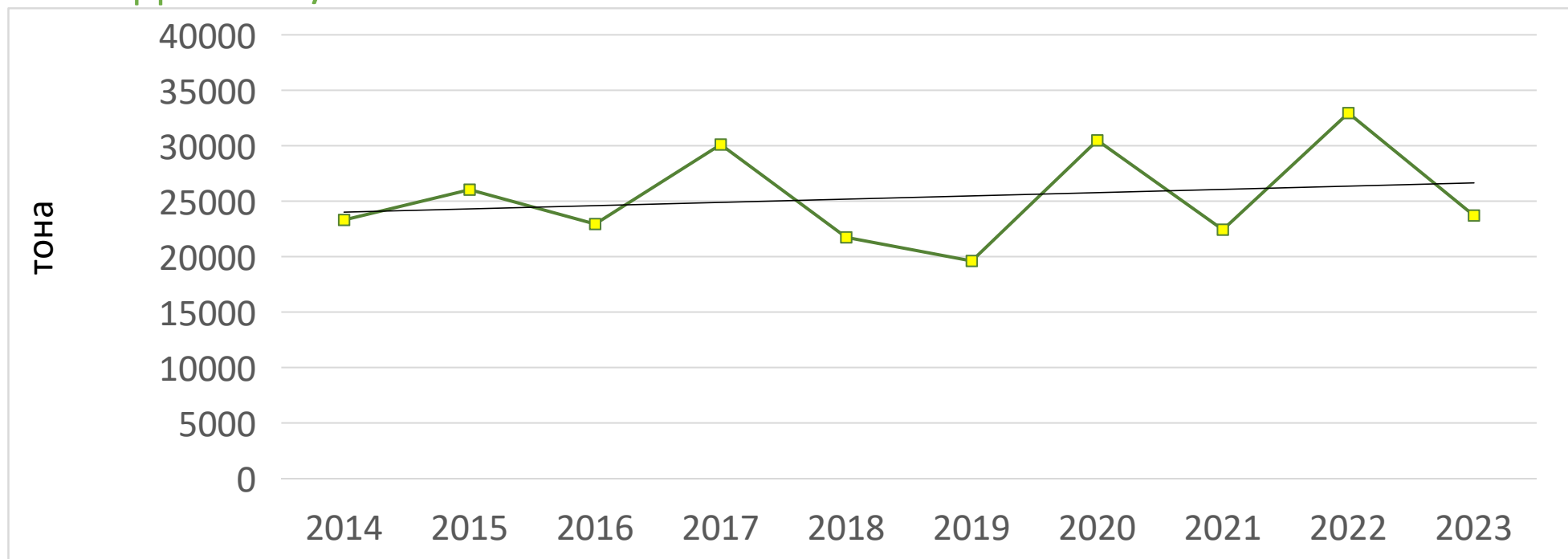

Јагода

Производња јагоде осцилира из године у годину, и креће се од 19.608 тона у 2019. до 32.943 тоне у 2022. години.

Принос јагоде се креће од 3 тоне/ха у 2019. до 5,1 тоне/ха у 2015. години, са просеком од 4 тоне/ха.

Боровница

Боровница спада у значајне извозне производе са 5.637 тона извезених плодова и вредношћу извоза од 31,5 милиона евра у 2023. години. Са само 250 ха у 2012, површине су у 2023. години достигле 8.318 ха према званичним подацима РЗС-а. Међутим, сматра се да су површине под боровницом знатно мање на терену и да износе око 3.000 ха.

Са 2.995 ха у 2022. години, Република Србија се налази на четвртом месту у Европи, иза Пољске, Шпаније и Немачке.

Производња боровнице у Републици Србији је базирана на засадима северноамеричке високожбунасте боровнице (*Vaccinium corymbosum* L.) чији су плодови доминантно намењени стоној потрошњи.

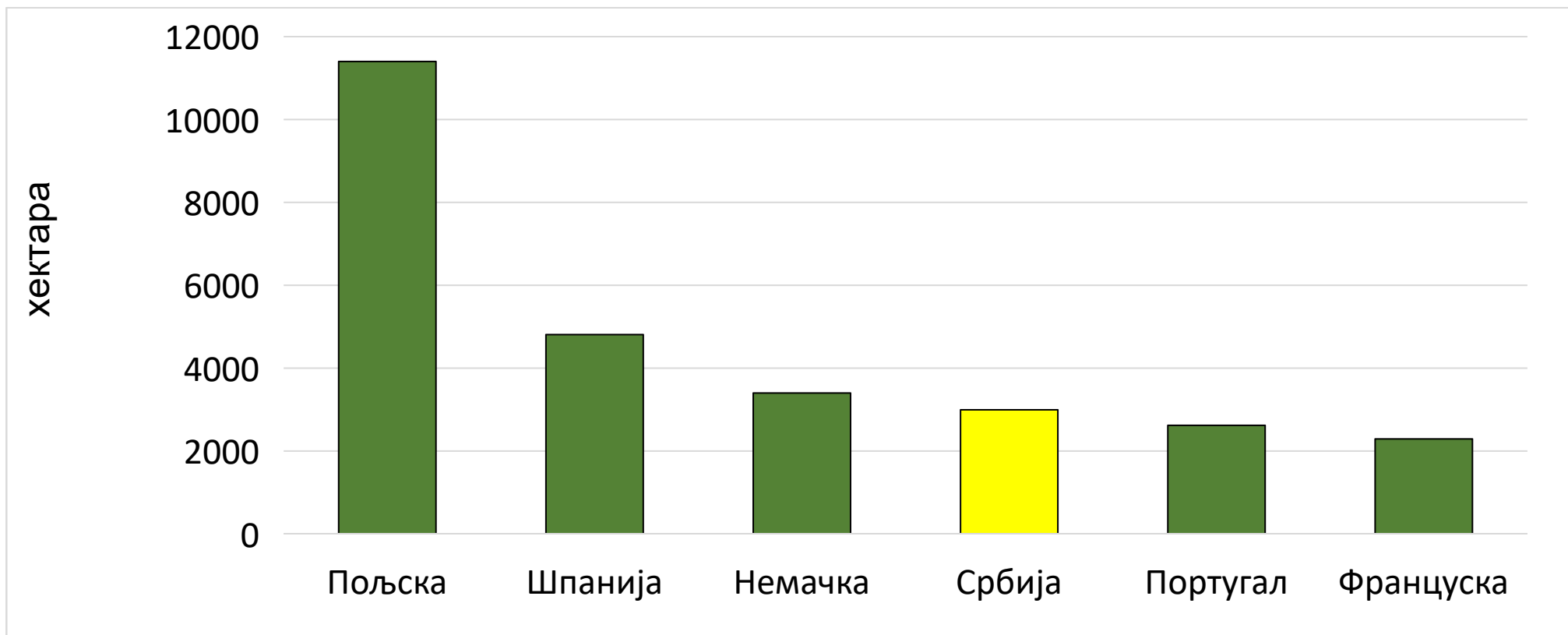

Боровница

Боровница

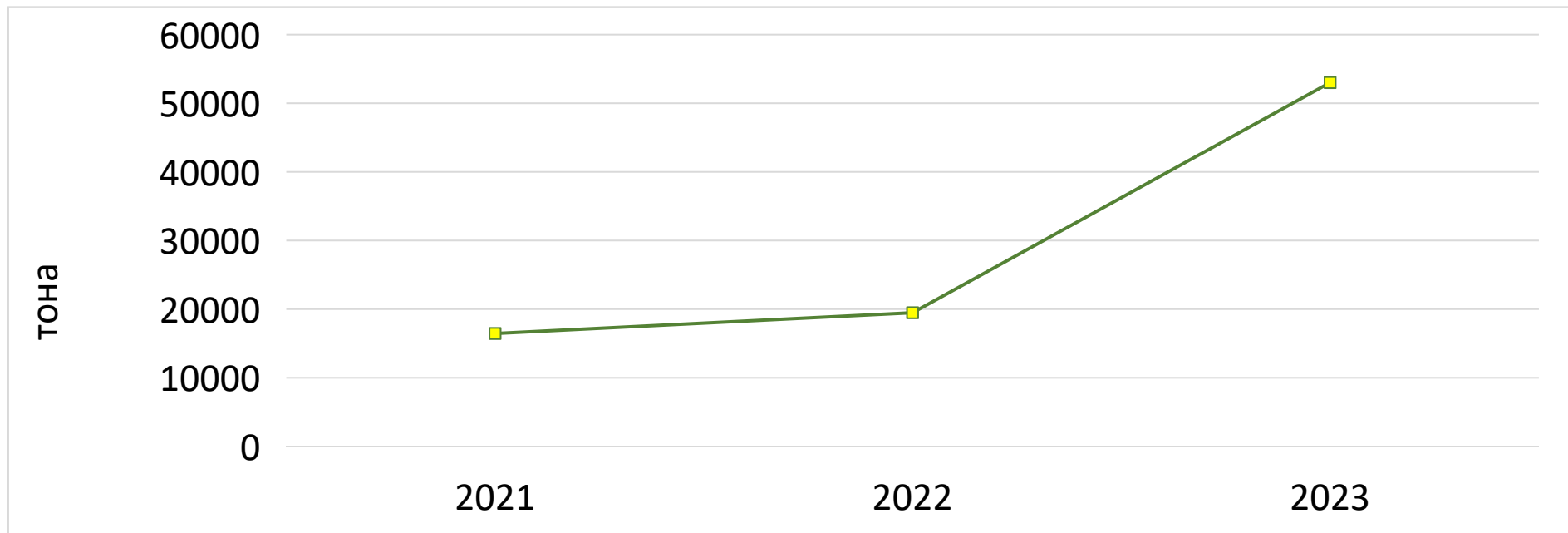

Водеће земље по површинама под боровницом у Европи (извор: FAO, 2022)

Боровница

У последње три године, колико постоји евиденција РЗС-а, бележи се велики раст производње боровнице, са 16.451 тона у 2021. до чак 53.011 тона у 2023. години.

Производња боровнице у Србији (2021 – 2023) (извор: РЗС)

Наводњаване површине воћњака

Од укупне површине воћњака у Републици Србији, наводњава се око 31,32%, што је у односу на укупне наводњаване површине у Републици Србији од 7,72%, значајно већи проценат.

У Републици Србији највише се наводњавају Шумадијски регион, 13.918, Мачвански, 6.220, Севернобачки, 5.421, Златиборски, 4.523, Београдски, 4.105, и Расински 3.793 ха.

Хладњаке у воћарству

Важан податак добијен пописом је и број и капацитет хладњака које се користе за чување воћа. Попис није методолошки правио разлике између хладњака за свеже и за смрзнуто воће и поврће.

Највећи број хладњака је у Моравичком округу (1.807), у Подунавском (356), Београдском (180), Јужнобачком (128) и Златиборском (94) (карта 19). Када је у питању капацитет хладњака у воћарској производњи по областима, највећи капацитет је у Зајечарској области (183.767 м³), Сремској области (125.446 м³), а следе Подунавски регион (107.691 м³), Јужнобачки (102.440 м³) и Јужнобанатски (35.234 м³).

Трактори

И ако се може стећи утисак да је број кориштених трактора велики и довољан за воћарску производњу, њихова старост је поражавајућа. Ретке су општине у централној Србији у којима је просечна старост трактора испод 10 година, док је ситуација у Војводини донекле боља. Када је у питању укупни број трактора у воћарској производњи, двоосовинских – стандардних трактора највише има у Златиборском округу, 18.642, Колубарском, 16.018, Шумадијском, 15.538, Моравичком, 14.672, и Мачванском 14.137.

Обим и правни статус газдинстава која имају воће

- У посматраном петогодишту, од 2018. до 2023. године, опао је број газдинстава која имају воће, са 270.890 на 242.769, тј. за 28.121.
- Анализа удела газдинстава у појединим регионима у укупном броју газдинстава која имају воће показује да је овај тип газдинстава најбројнији у Региону Шумадије и Западне Србије, скоро 3/5 у односу на укупан број газдинстава са воћем (57,9% у 2018. и 56,9% у 2023. години).
- На другом месту је Регион Јужне и Источне Србије, са 30,7% газдинстава у 2018. години и 32,6% газдинстава у 2023. години.
- Најмањи број газдинстава са воћем забележен је у Београдском региону, док је нешто виши у Региону Војводине. У ова два региона заједно налази се свега 11,4% (2018. године), односно 10,5% (2023. године) газдинстава која имају воће.

Обим и правни статус газдинстава која имају воће

- Анализа броја газдинстава према правном статусу показује да је до опадања укупног броја газдинстава дошло услед смањења породичних газдинстава, са 270.431 на 242.069, за 28.362.
- **Породична газдинства** су у опадању у свим регионима Републике Србије. Пад је најизраженији у Региону Шумадије и Западне Србије, 19.013 газдинстава. Регион Војводине је остао без 4.775 породичних газдинстава, Регион Јужне и Источне Србије је изгубио 3.778 газдинстава, а у Београдском региону се угасило 796 газдинстава.
- За пет година **газдинства правних лица** увећана су на нивоу Републике Србије за 148, а **газдинства предузетника** за 93.

Површине под воћњацима и правни статус газдинстава

- И док број газдинстава са воћем опада, површине под воћњацима се увећавају, са 182.923 ха на 196.129 ха. Од 2018. до 2023. године, површина под воћњацима је увећана за 13.206 ха. Осим у Београдском региону, пораст се уочава у свим осталим регионима Републике Србије.
- Најизраженији пораст површина под воћњацима забележен је у Региону Јужне и Источне Србије, 6.466 ха.
- На нивоу Републике Србије, према Попису пољопривреде из 2023. године, породична газдинства обухватају **99,7%** газдинстава која имају воће. Истовремено, ова газдинства заузимају **94,4%** површине под воћњацима.
- У односу на укупан број газдинстава која имају пољопривредно земљиште, газдинства са воћем чине **48,6%** газдинстава у Републици Србији и обухватају **6,1%** од укупно коришћеног пољопривредног земљишта.

Носиоци газдинстава- старосно-полна структура

- На нивоу Републике Србије, просечна старост носиоца газдинства износи 61,7 година.
- У просеку, најмлађи су носиоци газдинстава у Војводини, 56.14 година, а најстарији на југу и истоку Србије, 62,51 година.
- Мушкарац је носилац газдинства у 78,8% случајева, а жена у 21,2%. Жене као носиоци газдинства најбројније су у Војводини. У овом региону оне чине скоро 1/4 (24,6%) носилаца газдинства. Најмање су присутне у Београдском региону, 18,4%.
- У Војводини, просечна старост жена носиоца газдинства је знатно испод општег просека од 63,77 године и износи 55,71 година.

Предлог мера за подстицање развоја воћарства

1. Подизање засада воћа у одговарајућим агроеколошким условима.
2. Прилагођавање технологије воћних врста, сорти и подлога насталим климатским условима.
3. Подстицајним мерама подстицати подизање засада са савременим технологијама (противградне мреже, фертигација, заштита од позних пролећних мразева, подизање ветрозаштитних појасева).
4. Подстицати подизање перспективних воћних врста и интензивирање производње коштичавих и језграстих воћних врста.
5. Побољшање квалитета садног материјала.
6. Подизање хладњача и прерађивачких капацитета у појединим регионима (нпр. општине Ваљево и Прокупље).

Предлог мера за подстицање развоја воћарства

7. Добијање производа више финалне обраде.
8. Смањити старосну структуру механизације у воћарству.
9. Повећати број осигураних воћних засада.
10. У пољопривредним школама и на факултетима повећати практичну обуку и бољи трансфер знања од стручних лица и служби до произвођача.
11. Подстицати очување породичних газдинстава са воћем.
12. Подстицати техничку опремљеност газдинстава ради унапређења пословања.